

20 ОЖИШТОБА

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 245

ГОДИНА VI

БЕОГРАД, 29 ЈУЛ 1949

ДРАГОСЛАВА ЈОВАНОВИЋА 1/IV

ТЕЛ. БР. 22-210

ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИНАРА

ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНА ИНДУСТРИСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ ВЕЛИКА ПОБЕДА ТРУДБЕНИКА У ИЗГРАДЊИ НАШЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОТАЏБИНЕ

ПРИПРЕМАМА ЗА ПОПИС ПОТРОШАЧА МОРА СЕ ПОСВЕТТИТИ ВЕЛИКА ПАЖЊА

Почетком овога месеца наши су трудбеници закончили у другој половини првог Петогодишњег плана, плана који има да у упорној борби оствари све потребне услове за ликвидацију наше техничке заostalosti, за обезбеђење независности наше земље и наших радних људи од експлоататорског иностраног и домаћег капитала, за уништење експлоатације човека по човеку, за потпуну изградњу социјализма, за осигурање светлије и лепше будућности свим нашим народима. Несумњиво да у овом плану индустријска производња заузима најважније место. Од њеног развоја, дакле од извршавања Плана индустријске производње, зависи директно реконструкција и свих осталих грана народне привреде. Механизација пољопривреде, развој саобраћаја и транспорта, капитална изградња — све је директно условљено развојем индустријске производње. Сем тога, од производње предмета широке потрошње — производа индустрије — зависи и подизање друштвеног стандарда широким народним масама. Стога резултати у извршавању плана индустријске производње заслужују нарочиту пажњу, те их је потребно и посебно разматрати.

Недавно објављен извештај Савезне планске комисије рецитом говори о томе да је радничка класа наше земље скоро у свим гранама индустрије, како у првом полугођу плана 1949 године, тако и за протекле две и по године нашег Петогодишњег плана, и поред свих тешкоћа са којима се борила, остварила изванредно велики успех. План производње савезног и републичког значаја, подразумевали су сву индустрију савезних и републичких министарстава индустрије, као и индустрију осталих ресурса, са рударством и електропривредом, извршен је у првом полугођу са 100,1%. Ово претставља огроман успех наших трудбеника у борби за извршавање плана, с обзиром на чињеницу да нам се са разних страна праве сметње у испоруци опреме и машина, протрим деизвршавањем закључених уговора. Па ипак, наше Министарство тешке индустрије ФНРЈ, коме су ове машине најпотребније, извршило је план у првом полугођу са 98,1%, док је Министарство лаке индустрије ФНРЈ извршило план са 101,7%. Нарочито треба подвући успех нашег Министарства рударства ФНРЈ, које је свој план извршило у првом полугођу са 100,3%. Треба имати на уму да у свим нашим рудницима још не постоје савремени уређаји механизације производње, који би ову производњу знатно олакшали и увећали. Поред тога, у нашим рудницима још се није стабилизвала у потпуности ни радна снага, која ту и тамо има још увек сезонски карактер, те је стога овај успех утолико већи.

Републичка министарства индустрије, узевши свих шест наших република укупно су извршила план индустријске производње у првом полугођу 1949 године са 106,3%. Овај успех јасно сведочи да се по свим нашим републикама равномерно води упорна борба за савлађивање постављених планских задатака. Поред тога, чињеница да је у свим нашим републикама план индустријске производње премашен у првом полугођу, недвосмислено говори о спровођењу у живот принципа братства и јединства и потпуне економске равноправности међу нашим народима, баш кроз привредно руковођење од стране нашег највишег државног руководства. Подједнако извршавање плана индустријске производње по републикама открива истину да су средства за производњу међу републикама правилно

распоређена, те је на тај начин отклоњена и свака опасност од привредног гушења и застојања за другим, било које наше народне републике.

Повећање обима производње у првом полугођу 1949 године, у упоређењу са истим периодом 1948 године, нарочито је високо у индустрији грађевинског материјала, електроиндустрије, у производњи угља, као и у производњи и расподели електричне енергије. Пораст производње у овим као и у осталим гранама индустрије јасно говори о несечибном залагању наших трудбеника на извршавању планских задатака, упркос свим сметњама које су баш у овој години дошле до изражаја.

Опти темпо у развоју наше индустрије, према задацима које је поставио наш Петогодишњи план, више је него задовољавајући. То се види из извршавања планских задатака за протекле две и по године наше прве Петолетке. Плански задаци целокупне индустријске производње у целини, подразумевајући под тим индустрију савезног, републичког и локалног значаја, извршени су за две и по године са 50,4% од постављеног Петогодишњег плана. Темпо укупне индустријске производње само у првом полугођу 1949 године постигнут је са 76,6% од задатка одређеног за индустријску производњу у 1951 години, а опти повећање — укупне индустријске производње предвиђено Петогодишњим планом извршено је већ са 68,2%.

Извесне гране индустријске делатности знатно су премашиле, у току протекле две и по године, задатке које је пред њих поставио Петогодишњи план. Тако је дрвна индустрија извршила задатак Петогодишњег плана већ у досадашњем планском периоду са 84,5%, а укупно повећање производње, дато Петогодишњим планом, извршено је 139,5%. Радни колективи индустрије коже и обуће извршили су задатак Петогодишњег плана са 66,9%, а темпо производње само у првом полугођу 1949 године постигнут је са 144% од задатка предвиђеног за 1951 годину. Наша метална индустрија извршила је задатак са 64,9% а металургија разнобојних метала са 67% од укупног Петогодишњег плана. Па и наша прва металургија која је петогодишњи задатак извршила са 52,3% потврђује високу свест и беспримерно залагање наших металца у железарама Зенице, Јесенице и другим. И све остале гране индустрије оствариле су у борби за план знатан успех. Индустрија грађевинског материјала, текстилна, прехранбена, хемиска, производња и прерада угља приближавају се скоро половини извршења задатка са којим их задужује Петогодишњи план. Овде је нарочито важно истаћи успех у производњи и преради угља, јер је извршење плана далеко премашило задатке који су у овој грани постављени у периоду од протекле две и по године. Извршење плана у производњи и расподели електричне енергије са 38,2% резултира из тога што су задаци у овој грани нарочито обимни у последњој години Петогодишњег плана, када ће бити довршени наши објекти хидроцентрала широм целе земље. Значајан је успех наше младе филмске индустрије која је свој задатак извршила са 29,2%.

Ми се налазимо у најнеповољнијој ситуацији, јер су испоруке машина и опреме обављене из оних земаља, из којих се води против наше земље бесомучна кампања. Друг Тито у свом говору у Пули узвези са тим питањем каже: „Ми ћемо због тога изгубити пар месеци, али ћемо их у току Петогодишњег плана ипак надокнадити“.

У извршењу протекле две и по године Петогодишњег плана несумњиво значајно место заузима и наша локална привреда. Наше државно руководство од почетка ове године, организујући локалну индустрију, створило је могућности за потпуну коришћење локалних извора сировина, те је на тај начин потглаго и такмичење у постизању квалитета производа широке потрошње међу нашим локалним привредним органима. Ово се такмичење нарочито огледа у производњи локалне индустрије, чији се производи продају по вишим комерицијалним ценама, а које се опт формирају слободно на тржишту према законима понуде и потражње. Тим самим омогућено је нашим потрошачким масама да дођу до производа широке потрошње, баш из локалне привреде, те на тај начин локална привреда врши озбиљну улогу у допунвању производа савезне и републичке производње.

Горњи број, који говори о успеху наше индустрије у свим њеним гранама, потврђује свесну вољу наших трудбеника, у првом реду радничке класе, да упркос свим сметњама непоколебиво истрају у борби

за извршење и премашење задатака, које је пред њих поставио наш Петогодишњи план. Ова борба је праћена свакодневно ницањем нових рационализатора, новатора и ударника. Како у гранама индустрије, које производе нова оруђа за производњу (машине, алате итд.), тако исто и у оним гранама које производе предмете за широку потрошњу. У тој борби на јединственом фронту остварују се у нашој индустрији два крупна задатка, које је пред њу поставио наш Петогодишњи план: прво, подиже се и јача наша тешка индустрија — база за потпуну изградњу социјализма, с једне стране, и друго, јачањем лаке индустрије свакодневно расте животно стандард трудбеника, са друге стране.

Од брзине темпа развоја наше тешке индустрије зависи директно и темпо социјалистичке реконструкције нашег села. Са друге стране, социјалистичка реконструкција нашег села омогућује нашој индустрији нове изворе радне снаге, који су јој данас потребни више него икада.

Природна богатства наше земље, наше искуство, и у тешкој борби проверено партиско и државно руководство, социјалистичка организација рада, нов социјалистички однос наших радних људи према раду, вера у сопствене снаге, то су перспективе са којима улази наша индустрија са осталим гранама народне привреде у даљу борбу за извршење и премашење задатака постављених Петогодишњим планом.

Почетком идучег месеца отпочеће попис потрошача на обезбеђеном снабдевању. Већ је у неколико махова писано у нашој штампи о злоупотребама које су чиније у вези са издавањем потрошачких карата, о томе како су те злоупотребе штетно утицале на исхрану радних људи и на наше робне фондове. Прво ревизија потрошачких карата, а сада попис потрошача, учињене да се отстрани сва спекулација са потрошачким картама и да оних потрошачима који имају пуно право на обезбеђено снабдевање, ово у потпуности и неокрњено припадне. Циљ пописа јесте утврђивање броја потрошача на обезбеђеном снабдевању и заштита оних који на то снабдевање имају пуно право. Сем тога, попис ће омогућити да се учврсти у стални евиденција потрошача и установе одговарајуће картотеке које ће пружити могућност редовне и ефикасне контроле потрошача. Тако поставље евиденција биће чврста основа за даље планирање робних фондова и њихову правилну расподелу.

Попис потрошача, према броју лица који обухвата, претставља један замашан посао, скоро јаван попис становништва. Због тога се питању припрема за вршење пописа мора посветити нарочита пажња. Од правилности пописа зависи и правилно снабдевање становништва. Сви потрошачи биће пописани у месту самог сталног становања, тојест тамо где имају дозволу о сталном боравку.

Да би се организација посла што правилније спровела, већ су организовале пописне комисије у које су, поред органа власти, ушли и претставници Фронта и Синдиката. Једна од основних ствари за успешан рад комисије јесте правилна расподела послова међу њеним члановима. Нарочиту пажњу треба посветити формирању пописних екипа у које

треба одабрати најбоље људе, јер ће од њиховог залагања зависити успех пописа, његова тачност и прецизност. Од колико је то значаја потврђује чињеница да ако попис само за 4—5 од сто не би био тачан он би већ промашио свој циљ. Та нетачност би само за Београд значила 25.000 потрошача више.

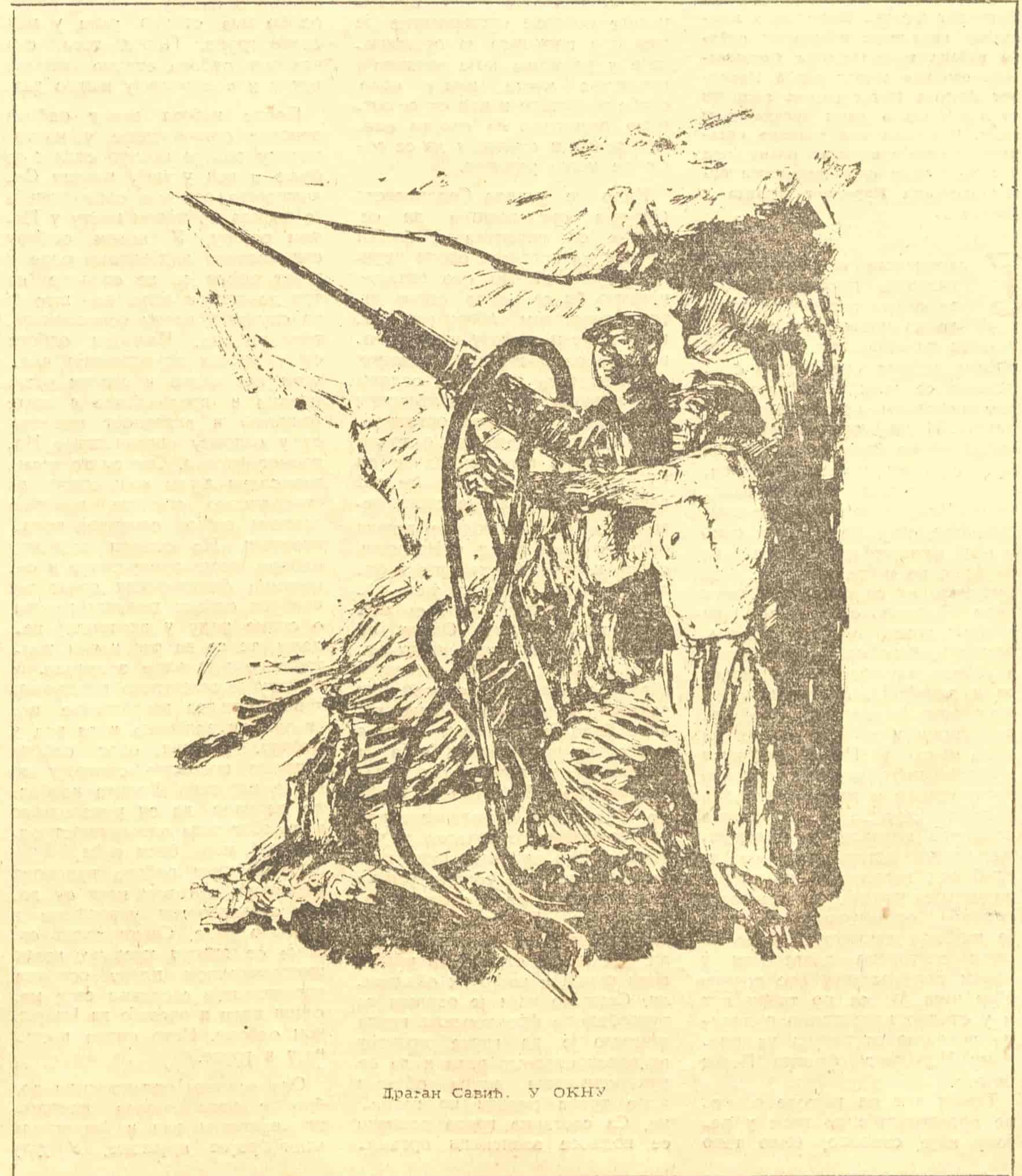
Да би се попис што правилније извршио формиране су секторне комисије и пописне екипе. Већ се одржавају инструктажни састанци са члановима комисија и пописних екипа, на којима се објашњава циљ, техника и значај пописа. Неки чланови не схватају довољно значај редовног похађања инструктаже и не долазе на заказване састанке. Овако немаран однос појединца може да доведе у питање успех пописа. У овоме има много кривице и до неких предузећа која не дозвољавају људима изабраним у пописне екипе да напустијау посао и одлазе на инструктажку. С обзиром на огроман значај пописа, Градска комисија не може да се ослони само на људе из народних одбора, већ се ангажују и они из установа савезног и републичког значаја, а баш те установе нерално пуштају своје службенике на састанке који се некада одржавају и у радном времену. Због свега тога водите се рачуна да се састанци убудуће одржавају по подне.

Попис ће трајати четири дана и у њему ће, само у Београду, бити ангажовано око две хиљаде људи. Једна пописна екипа ће обилазити свако домаћинство у свом пописном кругу (једна пописна екипа — једна основна организација). Због тога је важно да у дане пописа, који ће бити објављени путем штампе, грађани буду код својих кућа, и уколико имају посла, оставе потребне податке. Да би се обезбедила тачност података, вршиће се, у току самог пописа, контрола добијених података. Пописне екипе ће, или за време пописа или увече, прегледати спискове за сваког потрошача који је уписан и утврдити да ли су унети сви подаци. Ако се деси да нешто није уписано, уписаће се накнадно. Нарочито је важно да се не изоставе подаци о врсти потрошачке карте и рејон у коме потрошач прима карту. Сви подаци се, у сваком случају, морају унети и уписати, јер без тога се не може извршити сумирање прегледних података.

Важно је напоменути, а о чему је већ раније писано, да пописни органи неће одлучивати ко ће бити примљен на обезбеђено снабдевање, а ко не. Због тога грађани не треба да узнемиравају људе из пописне екипе разним питањима на која они не могу да дају одговоре, већ ће о томе репевати народни одбори после евестрапог прегледа добијених података.

Исто тако, треба нагласити да ће потрошачи који пописом не буду обухваћени морати, да би добили нове потрошачке карте, подносити одговарајућа уверења као и сваки нов потрошач, а што је дуга процедура. То би требало да буде потгтрек за сваког потрошача да сам настоји да пописом буде обухваћен. Потрошач треба да буде активан помазач на спровођењу пописа и на његовој потпуности. Они потрошачи који се у време пописа зајекну на летовању оставиће пре свог одласка све потребне податке код својих укућана, а уколико сами станују, код неког у кући: паскуће, кућног поверника, итд. Ако сваки грађанин тако учини, веће се сметити тачност пописа, нити ће он сам морати да пролази кроз све фазе накнадног вађења потрошачке карте, која је, као што смо навели, дуга и компликована.

Још десет до петнаест дана нас раздваја од пописа. Путем штампе и преко конференције и састанака биће детаљно објављено и када ће пописне екипе ођићи коју улицу и какве све податке потрошачи треба да првпреме. Њихова је дужност да се придржавају свих прописа, како би попис у потпуности и тачно био извршен.

Драган Савић. У ОКНУ

ТАКМИЧЕЊЕ У ЧАСТ ГОДИШЊИЦЕ ОСЛОБОЂЕЊА БЕОГРАДА

Испуњењем обавеза рејонске организације Фронта ПОКАЗАЋЕ ЉУБАВ ПРЕМА СВОМЕ ГРАДУ

Петогодишњицу ослобођења главног града дочекаће организације Народног фронта у Београду појачаним такмичењем и извршавањем великих обавеза у изградњи и уређивању града у помоћи социјалистичком преображају села и у прикупљању отпадака за нашу индустрију. Сви рејони дали су већ велике обавезе и саставили своје планове за такмичење које ће почети 1. августа а завршиће се 20. октобра. Чланови Фронта Београда ће својим добровољним радом много помоћи изградњу главног града и поздравити Дан ослобођења великим радним резултатима.

Организација Народног фронта у Првом рејону узела је велике обавезе у добровољном раду. Чланови Фронта ће радити на радничку „Бетонерке“ и у овом такмичењу завршити обавезу уградњу око предузећа. На изградњу „Дрвних“ по завршетку радова биће готова места око истраживања и сам терен за утакмице. Такође ће се обављати радови на земљишту код Доњег града који ће по завршетку основних радова бити претворен у ботаничку и урбану парку. Из Саве ће се извадити три плоча објекта у тежини од 450 тона. Поред ових великих обавеза Народни фронт у Првом рејону извршиће на месовне активности у Панчевачки Рит по хиљаду људи, а на седмодневни рад шездесет људи.

У току такмичења Први рејон ће пружити помоћ селачким радним задругама у селима Старопанчевачког среза. Предузећа и установе које су узеле патронат над селачким радним задругама, објавиће у току такмичења три пута десет селачких радних задруга и одржати мноштво предавања, послати списак књиговођа у задругу села Миранцик. Организоваће се курс кројења и шивења, а у селима задругама ће се привезати по један уметнички и два културна банде. Екипе Првог крста извршиће преглед свих задруга, а по завршетку летњих радова у свакој задруги ће се послати по један студент који ће организовати курс прве помоћи. Послаће се такође и екипе агронома и ветеринара.

Први рејон се обавезује да у овом такмичењу прикупи око 40.000 килограма гвожђа и неколико хиљада килограма крпа, хартије и стакла.

Други рејон ће у току овог такмичења радити на физкултурном стадиону „Метални“, на становима у Далматинској улици, на радничку Синдромалног дома и у Брато Грима улици. На масовне активности у Панчевачки Рит обавезује се да прикупи 15.000 килограма гвожђа и неколико хиљада килограма крпа, хартије и стакла.

Добровољне бригаде Трећег рејона радиће на парку код Ветеринарског факултета. Ово радниште изгледа као поляна са пуно неравнина, а по завршетку радова на овом земљишту ће се уредити велики парк који ће имати две терасе. Једна тераса ће имати базен са погледом на Топчидерско Брдо. Искористиће се Ветеринарског факултета биће изградити ограда и кошарку. Чланови Фронта из Трећег рејона такође ће радити на уређењу парка код „Моста“, који ће изградити и испланирати и приремити уређење још једног лепог парка у Београду. Трећи рејон ће радити и на спортском игралишту Државног института за физкултуру. По завршетку основних радова у току такмичења приступиће се изградњи игралишта за одбојку, кошарку, тенис и фудбал, као и две лакоатлетске стазе.

Трећи рејон ће одржати низ политичких предавања и послати мноштво екипа за помоћ у уређењу финансијског пословања, за одржавање предавања из области одржавања и пољопривреде. Приказаће се такође седмичним филмским представама у четворице селачке радне задруге и упутиће екипе ветеринара и стручних радника. Приређиће се такође десет предавања са културно-уметничким програмом и футболом утакмицама.

Чланови Фронта из Трећег рејона обавезали су се да прикупе 60.000 килограма старог гвожђа, 15.000 килограма стакленог крпа, 15.000 килограма старе хартије и неколико хиљада осталих отпадака.

Добровољне бригаде Четвртог рејона завршиће земљане радове на градилушту ЦДЈА и на изградњу Летње позорнице. Учествоваће такође на изградњи физкултурног терена Државног института за физкултуру, на завршним радовима код станбених зграда у Видовданској улици и на завршним земљаним радовима и уређивању земљишта код Резервоара. Бригаде ће радити и на градилушту радничких станова и канцеларији Народног одбора и на земљаним радовима на градилушту сале Народног одбора Четвртог рејона у Улици Божидара Антића. Четврти рејон ће у овом такмичењу завршити изградњу 15 децених вртића где ће објавити и све стручне радове око изградње клубна, муљашки и класалица. На масовне активности у Панчевачки Рит Четврти рејон се обавезује да шаље 1.300 чланова, а за седмодневни рад шаље 180 грађана.

У помоћ социјалистичком преображају села Четврти рејон ће у току такмичења послати шездесет радних екипа у шест села Панчевачког среза. Овај рејон се обавезује такође да прикупи у току овог такмичења 25.000 килограма гвожђа и крпа и неколико хиљада килограма осталих отпадака.

Организација Народног фронта у Петом рејону учествоваће са својим добровољним радним бригадама на изградњи и уређивању три велика објекта. На градилушту Звездаре извршиће се обимни радови на окрпавању и прашењу садница као и ископавању рупа за саднице. Добровољне бригаде Народног фронта Петог рејона обавиће низ радова и завршити парк код Градске болнице до 20. октобра. У овом такмичењу завршиће се такође радови на парку код Шесте мушке гимназије. Уређивањем ова два парка добровољне бригаде Петог рејона пружити грађанима овога краја два привлачна места за одмор и допри-

нести улепшавање нашег града. Петом рејону такође предвиђа да на масовне активности у Панчевачки Рит шаље по осам стотина чланова, а за седмодневни рад шездесет.

Комисија село-град предвиђа да пошаље 68 екипа из разних предузећа која имају патронате над селачким радним задругама. Одлазиће 25 стручних екипа, пет здравствених, 9 културних, 2 са покретним киноапаратом, а осталих 25 екипа биће састављене од административних стручњака и агронома који ће одржавати предавања из области пољопривреде. Петом рејону се такође обавезује да прикупи 50.000 кгр. старог гвожђа и преко 20.000 кгр. осталих отпадака.

Чланови Фронта у Раковини учествоваће на добровољним радовима код Радничких станова на Канаровом Брду, на изградњу физкултурног стадиона. У селачкој радној задруги у селу Старчево одржаваће се предавања и послале се стручне и санитетске екипе. Такође ће се приредити две културно-уметничке приредбе у истом селу и неколико приредаба и једна биолошка претстава у селу Кнежевићу. Народни фронт у Раковини се такође обавезује да прикупи 7.000 килограма гвожђа и неколико хиљада килограма осталих отпадака.

Народни фронт у Железнику учествоваће са својим добровољним бригадама на изградњи и уређењу различитих објеката и то код Месног народног одбора, на зградама у Радничком насељу, код основне школе, код радничке економије у Жаркову и на економском дворшћу селачке радне задруге. Чланови Фронта ће такође радити и на уређењу децених вртића и илјада.

Народни фронт у Железнику пружитиће помоћ у оправљању пољопривредних алата, у уређењу административног пословања у задругама и у организовању приредби и предавања у селачким радним задругама. „Сутјеска“ у Качареву и „Прва петолетка“ у Железнику и то у сарадњи са синдикалним подружницама фабрика и радничких задруга. Железник се такође обавезује да у овом такмичењу прикупи преко 13.000 килограма различитих отпадака за нашу индустрију.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

Седмодневни рад шездесет људи.

ШОВИНИСТИЧКА СПРЕГА СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ „ДИ НОЈЕ ЦАЈТ“ И КОМУНИСТИЧКОГ „ФОЛКСВИЛЕ“

Није чудно да је „Ди ноје цајт“ који данас стоји на челу германизациске бујнице, која према словеначком народу у Крушкој искористио и овај случај да изведе своју мржњу према Југославији.

Шта би се тек сада рекло за орган КП Аустрије за Крушку лист „Фолксвиле“ коме је „несхватљиво“ како аустријски орган нису, када су видели да њихови говорници критикују аустријских жандарма — просто напросто одбили да потпишу протокол! Тиме би аустријска влада могла искористити сопствено провокацију за ди-

Владетел првог јула агенција Тангу издала је овакво сажетчење у коме се између осталог каже да су два аустријска жандарма упала на југословенску територију и извршили напад на нашу пограничну територију којом приликом су обојица убијена. На истој месту изашла је мешовита аустријско — југословенска комисија која је испитала случај и утврдила да су аустријски жандарми повредили југословенску територију и да су на њој убијени.

Овај правични инцидент изнека поновила је, поред политички органи аустријске владе често праве испаште на аустријско-југословенској граници. Илгерсантација, међутим, како су у Аустрији пропагандни ови гранични инциденти, за који је и сама мешовита комисија утврдила да спада у ред аустријских пограничних провокација. Социјалистички „Ди ноје цајт“ који се прослављају бесомучном кампањом против крушких словенача и њихове шире домовине — социјалистичко Југославије, напосредом је тим поводом: „Ствар је савезне (аустријске) владе и државе да се побрину да четврта годишња после такозваног мира Аустријанци не буду више у срцу Европе дивљач за оне силе које нису дале никаквог доказа да су вредне да их се укључи међу културне европске народе“.

Било би сувишно трошити ма и један реч на бесмисленим циљима пискарала из листа „Ди ноје цајт“. Пре свега ради се о аустријској провокацији, о непријатељском и некултурном испаша аустријских пограничних органа. „Ди ноје цајт“ изгледа још и данас подржава стару тезу о „вишој раси“ и „културтрегерима“. Да ли „Ди ноје цајт“ сматра да је Аустрија доказала своју културност у другом светском рату када су аустријске јединице у склопу хитлеровске ратне машине рушиле, плачкале и убијале по целој Европи? А да је Југославија једна од оних сила „које нису дале никаквог доказа да су вредне да их се укључи међу културне европске народе“ — Југославија која је своју културу (и још много више) и те како доказала у борби против фашистичких варвара, чији је данас адвокат „Ди ноје цајт“ — орган аустријских социјалиста.

ди-
платоматски напад против социјалистичке Југославије!!

Аустријска буржоаска влада не треба бољше заслужити својих интереса него што је комунистички „Фолксвиле“ који према провалије која дели радничку класу од владајућег режима у Аустрији, упуке се у која канцеларија Филда, према комунистичком моралу, несхватљиво зешто аустријски органи нису фасификовали правични инцидент у аустријској кривици — само да би био случај искористио за напад против социјалистичке Југославије.

Али све то није ни најмање чудно, јер су „Ди ноје цајт“ и „Фолксвиле“ већ познато на истој линији, као у борби против народа Словеначке Крушке, тако и против социјалистичке Југославије — те је ово само један нов моменат у тој уској и непријатељској сарадњи под окриљем аустријске реакције.

„УНИТА“ И ВИДАЛИ ТУМАЧЕ ИНТЕРЕСЕ ИТАЛИЈАНСКИХ ИМПЕРИЈАЛИСТА

Протебли избори у Трсту обелоданили су у потпуности национал — шовинистичко скретање руководства КП Италије и подјарљиву улогу Видалијеве фракције. Руководство КП Италије и Видали иступили су на изборе за деле Гасперијевом партијом: „Трет Италији“, и тиме доказали да им леже на срцу интереси италијанских империјалиста.

Истовремено, док де Гасперијева влада даје значајна новчана средства да би се појачала пропагандна на Слободној Територији Трста за привукање Италији, информбирсовско руководство КП Италије на свој начин и својим средствима настоји да се тршанска територија присвојити Италији. Тако је — према писану Видалијевог „Ил лавораторе“ — орган КП Италије „Унига“ решио да уведе једну сталну странцу, која ће бити испуњена тршанским војсима. То, уствари, онај који да ће „Унига“ појачати пропаганду за привукање Трста. Италији — за остварење жарке жеље италијанске реакције.

И док „Унига“ врши „идео-

лошку“ припрему уручивања Трста у наручје маршализоваке Италије, докле Видалијева фракција већ спроводи практичне мере, „Ил лавораторе“ објављује проглас Видалијевог Централног комитета, у коме истиче „да је после избора велики број демократа Трста затражио да буде примљен у Партију. Због тога је Централни комитет ставио у задатак да придобије 10 хиљада нових чланова“. О каквим се демократима ту ради не треба посебно говорити. Јасно је као дан да је италијанска реакција, увидевши да је Видалијева фракција заиста аутоентичан тумач великоантијанске политике, решила да појача њене редове. Врло је повозно да ће се наћи и неколико хиљада реакционара и белосветских професора који ће врло радо прихватити позив Видалије.

Тако руководство КП Италије и оморели фракционаш Видали налевају воду на де Гасперијеву воденицу!

Из рада основних организација Народног фронта

Искуства најбоље организације Петог рејона

На седници Извршног одбора Народног фронта Београда у присуству секретара извршног одбора рејона претставници Седмнаесте основне организације Народног фронта Петог рејона поднели су извештај о свом десетогодишњем раду. Искуства ове основне организације могу корисно послужити у даљем раду свим основним организацијама Народног фронта у Београду.

Седмнаеста основна организација прошле године се скоро редовно налазила на последњим местима у свим такмичењима, и све до априла месеца ове године спољинала се увек међу најдошљивим основним организацијама у рејону. И само руководство ове организације било се већ помирило са овим стањем и сматрало да се ништа не може изменити. Укорењило се неправилно схватање, које не постоји само у овој основној организацији, да се више не може постићи. Изменили су се различити појмови. Помисао се и „социјални састав“ пошто основна организација има веома мало радника а већину службеника пензионера и домаћица. Међутим, преокрет који је настао у овој организацији и који је довео на прво место у Петом рејону и свакако међу најбоље основне организације у граду показао је у пракси колико у неправилности схватања владала у некадашњем руководству, које се за слабији рад изговарало на најразличитије начине. Седмнаеста основна организација постигла је најбоље резултате рада по свим секторима делатности у првом полугодишту ове године евог чега јој се по трећи пут и у стално власништву поделила прелезна застава на пленуму Народног фронта Петог рејона.

Први пут од најгоре основне организације до прве у рејону није, свакако, било тако

зационом активно и на тај начин одбор има стално увид у рад сваке групе. Поред тога, сви чланови одбора стално обилазе групе и контролнишћу њихов рад.

После избора новог одбора основне организације у марку месецу рад је кренуо стално на боље и већ у мају месецу Седмнаеста основна организација је нашла на првом месту у Петом рејону. У новом одбору сви чланови подејачно раде и терет посла се не сваљује на три до четворица, као што је то случај у неким основним организацијама. Чланови одбора су у већини најактивнији чланови синдиката у својим установама и предузећима и своје искуство и активности пренели су у основу организацију Народног фронта. Све су то веома запослени људи који стижу да свакодневно носете довољно времена својој основној организацији. На сваком састанку одбора, коме присуствују и секретари фронтских група, сви чланови одбора полажу рачуна о своме раду у протеклој недељи, те се на тај начин контролише ретпавање задатака. У одбору је евоштрено питање одговорности за извршавање постављених задатака и за рад у одбору. Чланови овог одбора потпуно правилно сматрају да их је чланство Фронта изабрало да раде, да су руковођство и да због тога одговорност одборника мора бити већа.

Сваки члан одбора руководи појединим активом који су добри организациони, учвршћени и редовно раде. Сваки актив сајтаје се двапут месечно, према шестомесечном плану основне организације саставља свој месечни план и предаје га Извршном одбору. Исто овако поступају и групе.

месецу завршили су рад курсова на Историји народно-ослободилачке борбе и Историје СКП(б). Постоји и педнаест крускока који стално обрађују разноврсан теоретски материјал.

Док је прошле године Седмнаеста основна организација дала веома мало добровољних радних часова, ове године се стање потпуно изменило. Добровољна радња бригада требало да 22.000 добровољних радних часова до краја године, а већ је остварила преко 20.000, тако да ће у августу месецу остварити годишњи план. У бригаде је уписано укупно 512 чланова Фронта, од којих до сада није изашло на рад свега око 20 људи.

Поред свих ових успеха, ова организација је постигла добре резултате и у прикупљању отпадака и по осталим секторима рада. Самоиницијативна руководства ове организације може да служи за пример свима основним организацијама. Одржавањем приредаба основна организација је прикупила материјална средства и купила за своје просторије радио-апарат, шах-гарнитуре, ручну апотеку, урла телефон и још има 20.000 динара готовог новца у Народној банци. Канцеларија основне организације је врло добро уређена и претставља привлачно место за све чланове Фронта. У канцеларији су истакнути резултати рада са различитих сектора које чланови могу свакодневно да виде и прате. Чланови Фронта скоро свакодневно у великом броју свраћају у основну организацију или да сврше неки посао, или да се другарски поразговарају и продискутују о различним проблемима. Тако је ова основна организација успела оно што још многе нису остварили: да просторија основне организације не буде само место за стварање статистичких извештаја и за састанке одбора, већ

и место где ће долазити сви чланови Фронта као у свој дом. Чланови одбора имају свакодневну сталну везу са грађанима што је, свакако, један од најважнијих предуслова успеха ове основне организације. Занимљиво је како су руковођици ове основне организације, били неправилно мишљење радијег руководства да се са „појединим кућима“ не може радити и да им не треба привлачити. Неколико кућа назване су „тешке куће“ и активистима је често говорено да у те куће не ваља ни зазити. Нови руковођици нису се помирили са овим мишљењем, што се види по резултату. Из три такване „тешке куће“ уписано је 83 чланова Фронта у радну бригаду. Показало се да су активности радије остављали извесне људе саме себи, нису им прилазили нити су са њима политички радили и нису их уопште позивали на активности. Да су људи спреми да раде показује и пример активирања чланова Фронта из кућа које су се сматрале „тешке“.

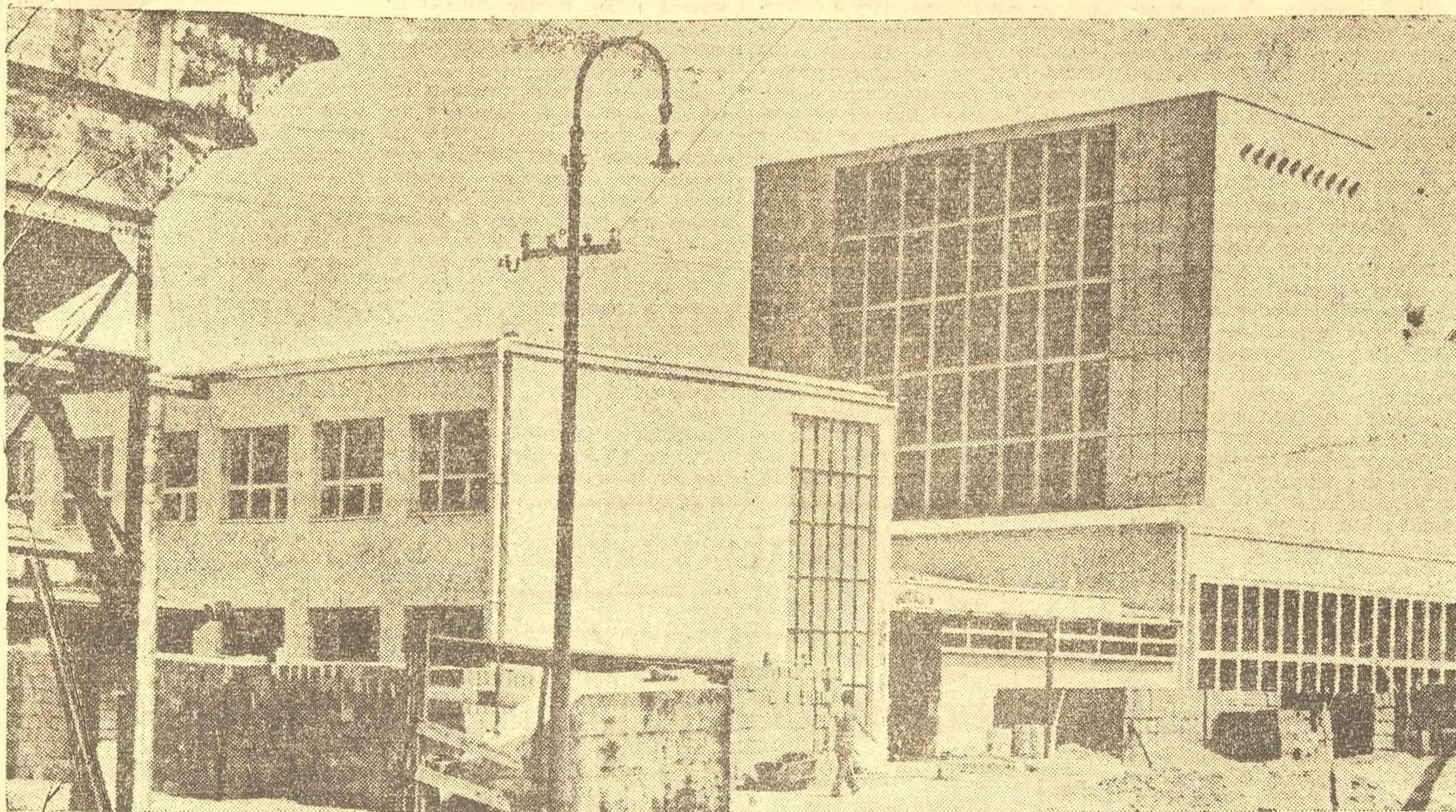
Седмнаеста основна организација свакако није савршена и има недостатака и слабости. Није још до сада довољно буднички према непријатељским елементима, нити заштрено питање њиховог искључења из Фронта. Поред тога, Извршни одбор још увије координирао рад са организацијом Савеза Борача која у овом крају врло слабо ради.

Седмнаеста основна организација показала је своја основна организацијама које показују слабе резултате у раду шта се све може постићи залагањем извршног одбора и добро организованом радом фронтских група. Искуство ове организације може послужити корисно народити оним организацијама којих се укорењило неправилно мишљење да се више не може постићи и да су осуђене да тапкају на последњим местима.

ПОДИЗАЊЕ ЛОКАЛНЕ ИНДУСТРИЈЕ

Фабрика бетонских блокова

— једина такве врсте на Балкану

Спољашњи изглед фабрике „Стандард бетон“

„Стандард бетону“ фабрици бетонских блокова, може се, без претеривања говорити суперлативима. Тешко је наћи лепшу, као са рекламних проспеката скинуту (по архитектонској припадности а не по недостатку оригиналности) ведрину, светлију фабричку зграду полярно различиту од тескобних касарни које смо наследили. Из свих широких прозора као да зрачи samozадовољством, и као да зове на рад који није терет.

Прошле године била је ту, преко пута Електричне центраle, само пуста, мочварна и прањива пољана. Данас, већ избацују машине бетонске блокове у фабрици, какве нема још једне на Балкану, каквих има мало у Европи.

Наши повратници из Канаде довели су бродом „Радник“, поред уређаја за руднике, и машине за „Стандард бетон“ набављене из репарационог фонда Канадског вишега Јужних Словена. Те „вибрационе“ машине су најновијег типа — израђене 1946. Њима су повратници хтели да допринесу бржем подизању онога што је порушено у новом „старом крају“.

Када фабрика проради пуним капацитетом њена снага ће убрзати израђу нашег града, убрзати стварање крова онима чије молбе леже у Повереништву станова.

Ако се бетонски блокови — супротно обичним, примитивним, „природним“ путем треба им 28 дана да буду способни за узмивање. За све то време морају се, сваког сата, водом поливати. Кроз процес „Стандард бетона“, кроз запаривање могу се већ после осам сати уногребити а много су избољег квалитета.

Високом механизацијом рада постиже се велико убрзање производње и уштеда радне снаге, постиже се масовна производња бетонских блокова каква се ручним путем не може ни замислити. За осам сати може се у фабрици израдити по четири стана од по три собе.

Шљакен-бетон који се израђује у „Стандард бетону“ далеко је јефтинији од цигле. Док једна цигла стаје два динара, један блок шљакен-бетона, који замењује девет цигала, стаје око пет динара. Предност „Стандард бетона“ над старим радиоништвама бетона је укратко предност фабрике у којој су спроведена сва најмодернија техничка средства над најпримитивнијом радионицом, што се може замислити, где се све ради ручном људском снагом, где је све тешко, мучно и компликовано.

До тако простог, ланчаног процеса израде бетона није био нимало прост пут. Човек када погледа исечак једног дана рада у фабрици не може да види како је труд стајао да се дотле дође. „Стандард бетон“ је отеловљење једног истинског подвига наших стручњака.

Требало је прво израдити зграду за процес рада каква наши људи никад нису видели. Затим је требало монтирати непознате машине. И на крају, радити на њима нашим радионицима непознатим начином. Било би лицемерство тврдити да је задатак био лак, да није било лутања и поновљених покушаја. Али наши стручњаци нису се само једном упуштали у истраживања и савлађивања непознатог. На сваком кораку данас они залазе у ту област.

У фабрици нису намештене свуда водовдне инсталације ни подови, многа окна су још без прозора, а човек, ако се наслони на зид или ограду, понеће на калуту успомену изbrisиву само бензином. Све мирише на ново, али машине већ послушно раде. Тако упрошћен и чист рад, са материјалом који прља, ако се у руке хвата, наводи на жељу да све наше фабрике буду такве. Ни-

шта није препуштено само снази. Радник не осећа тежину блокова које четичне лопате прихватају из пресе и изручују у рамове. Други радионици шофирају „Кларком“, неком врстом моторних колица кроз машинску салу извозећи рамове пуне блокова напоље у депо. Ту ће их опет пневмо-дизалице, чим се монтирају,товарити право на камионе.

Услови рада су посебно поглавље које ће се боље оцртати када се доврше купатиле и свлачионице, када се подигне парк око фабричке зграде. Но, зар није све друго споредно ако је рад на најавршенијем начину задовољство за људе чија је сва квалификација била у руковању лопатом? Адем Морина са Космета данас је не само способан за рад на вибрационој преси, којој познаје

ћуди па је чисти и одржава, већ и друге осспособљава. На Ређо Љајп, исто тако бивши неквалификовани радник који ружује пресом. Станко Благојевић, Света Спасић, Љубиша Васић, бивши неквалификовани радионици, сада раде на покретним дизалицама. Јуре Јурковић, некадашњи канадски рудар, оспособио је за кратко време низ радника на дозатору. Сви они могу да причају како су са страхом пришли машинама а сада у њиховим покретима има поноса и сигурности. Није ни чудно да је у таквој фабрици остало фронталоца који су дошли посебним бригадама да раде кратко време.

Повратници из Канаде: Валентин Легац, подсобова, Јуре Јурковић, руковац дозатора, и Лука Шалиновић, руководи-

лац процеса производње, су, како се стручно изразио директор, арматура предузећа, главна политичка и стручна подршка.

Радници не жале никад прекорремене часове за уређење фабрике, радних просторија. Обавезали су се и да добровољно преселе уређај за припрему материјала.

И добровољне радне бригаде Народног фронта узидале су приличан број радних часова у фабрику која ће им задати станове. Омладина предузећа „Анђа Ранковић“ два пута недељно, редовно, ради добровољно у „Стандард бетону“.

Оно о чему говоре и директор и радионици није недостатак неквалификованих радника већ стручњака. Без шефа машинског погона, електромашиног инжењера или електротехничка-

ра, без стручних бравара и лажача тешко да човек може бити сигуран у беспрекидноћ правилног рада машина.

Добро би било и предузеће „Сава“, које је успешно руководило изградњом фабрике од њеног постанка, да што брже нивелише терен око фабрике, изгради приступни канал за шлепове, обалоутврди, место за депоновање материјала. Још много има да се уради. Дике се ново крило фабрике, лабораторија за испитивање квалитета производа, магацини, нова одељења. У „Стандард бетону“ израђиваће се, поред бетонских блокова, и армиранобетонски носачи. Израђиваће се сви делови монтажних зграда. Гради се фабрика која ће градити Београђанима хиљаде нових станова, Нараста њена производња...

Омладинци на преуређењу Кнез Михаилове улице

Београд је, скоро ни једне сезоне као ове кола се, уствари, и не може назвати „сезоном“ јер траје преко целе године, огромно градилиште. Нема улице у којој се нешто не гради, где се нешто не поправља.

Ствара се двупли колосек на пруги број 10, граде се и усећају улице на радиничком насељу у Цвијићевој улици, изграђен је диван простор парк на Булевару Југословенске армије, вршиле су се оправке у Улици Војводе Глигора. То је само незнатан део од свих оних радова кроз које наш град свакога дана бива све лепши.

Многи стари Београђани се сећају Кнез-Михаилове улице када је била поплочана дрвеном коцком. Како је тада саобраћај био минималан, прође или не прође неки фијакер или аутомобил, коцка је могла да траје. Повећањем саобраћаја и она је морала бити дигнута и замењена асфалтом. А данас, када нашим градом прође стотине и стотине возила дневно, када су до недавно Кнез-Михаиловом улицом пролазили троллејбуси који својом тежином наносе доста штете улицама којима пролазе, мора и она да претрпи оправке.

Од ослобођења Београда прошло је скоро пет година. За то време у Кнез-Михаиловој улици нису вршене никакве оправке. После извршеног прегледа те улице констатовано је да она мора да издржи детаљне оправке и због стања у коме се налазе тротоари, а и да би се пешацима и колима омогућило лакше и брже кре-

тање. Због тога је недавно извршен план реконструкције Кнез-Михаилове улице и има скоро месец дана како се на њој врше радови, који су, углавном, усмерени на то да се великом броју пешака који њоме циркулишу, омогући несметан пролаз. Цела улица ће бити асфалтирана. Тротоари

ће се проширити на пет и по метара и тиме избећи гужва која се ствара због великог броја људи који њоме пролазе. Радови стајно напредују и до септембра месеца биће у потпуности завршени. Упоредо са оправком улице врше се и подземни радови, тако да ће њеним завршетком бити уре-

ђене и водовдне инсталације и телефонска и електрична мрежа.

Поред стручне радне снаге, на оправки Кнез-Михаилове улице учествује и Прва левачка омладинска бригада. Још на једном месту у Београду вије се застава омладинске бригаде, још једно радилиште на коме одјекује песма и смех младих. Пролазници често сатима стоје и не могу да одвоје поглед од тих руку које професионалном вештином стеченом на акцијама, држе компресор, од тих младих тела која се хитро повијају. Зупи компресор, а ту хуку надјачава „хо-рук“ омладинаца који дугом гвозденим шином подижу огромне комаде бетона. Како то изгледа тешко, те насlage преко којих су годинама журила кола, набијали их камиони. Али, и поред све тежине асфалт попушта и надигне се као кора неке биљковске животиње. Компресор и даље зуји, Круни се бетон и лети у ситним комадићима на све стране. Пролазници задивљено гледају ту младачку снагу која заиста и доказује да може да „мрви и руши стење“. А на београдске улице као да је са тим бригадама дошао дах са пруга и других градилишта, као да су пред нама Брчко—Бановићи, Шамац—Сарајево, Никшић—Титоград, Ауто-пут, Нови Београд, на којима се вију омладинске заставе. Како ли је тек тамо изгледало и како сада изгледа, кад у овој улици великог града уоквиреној кућам избија толика снага и радост омладине да зауставља пролазнике и они стоје и дуго гледају.

Омладинци на раду

ВИШЕ ПАЖЊЕ ШКОЛАМА за опште образовање радника

Школе за опште образовање радника већ нису новина у нашој земљи. Сасвим је обична појава свакодневне праксе да радник, поред залагања у предузећу, може и треба да употпуњује своје опште образовање, да подигне свој културни ниво.

Из годиње у годињу повећава се број радника-ученика који похађају три школе за опште образовање радника у Београду. У 1948/49 школској години било их је 1.200.

Крајем јуна завршени су у школама за опште образовање радника разредни и нижи теоријски испити. Одржане су школске свечаности на којима је анализиран протекли рад, одличним ученицима подељене књиге а најбоља одељења су похваљена. Резултати испита показују да су ученици постигли бољи успех него ученици по гимназијама.

У првој мешовитој школи завршило је разред 69,72%, полаже поправни испит 26,48% а понавља разред 3,78%. У другој мешовитој школи завршило је разред 79,33%, полаже поправни испит 18,08% а понавља 2,59%. У мешовитој школи у Земуну завршило је разред 70,94%, полаже поправни испит 23,50% а понавља разред 5,56%. У мешовитој школи за намештенике завршило је разред 78,47%, полаже поправни испит 13,20% а понавља 8,33%. Нижи теоријски испит положило је у првој мешовитој школи 100% кандидата, који су дошли да полагају, док је усменог испита ослобођено 23% кандидата. У другој мешовитој школи положило је усмених испита је ослобођено 18%. У мешовитој школи у Земуну положило је 97,59% а 29% ослобођено је усменог испита. У школи за намештенике положило је 98% кандидата нижи теоријски испит а 27% ослобођено је усмених испита.

Месно синдикално веће настојало је да се ученици рестерте других дужности у установима и предузећима у којима раде, да би могли редовно, и са што више успеха пратити наставу. Али, ако се изузму нека предузећа у Земуну која су изашла у сусрет овоме настојању, и сарађивала са Месним синдикалним већем и управом школе, остала предузећа не само да нису водила евиденцију о успеху својих ученика, већ су их задуживала другим пословима и ометали их у раду. Због тога је и дошло до одустајања од похађања школе великог броја ученика. У првој мешовитој школи, на пример, отпао је, током школске године, 54% ученика од броја уписаних, у другој мешовитој 68%, у мешовитој у Земуну 33%, у школи за намештенике 55%.

Велики проценат уписаних ученика који су одустали од похађања наставе изазује на врло озбиљан проблем који у највећој мери отежава правилан рад школа за опште образовање радника, отежава да се њиховим радом постигну очекивани резултати. Дирекције предузећа и синдикалне подружнице треба много више пажње да посвете условима под којима уче другови, које су послали да похађају школу, да схвате да њихово опште образовање, њихово културно уздизање никако није њихова лична ствар, већ је од тога највише користи имати баш предузећа у којима раде и која саједничној којој је потребан што већи број образованих и квалификованих радника. Дирекције предузећа и управе синдикалних подружница треба да своје другове ученике ослободе осталих задужења у подружници, од ноћних смена у производњи, де воде контролу над њиховим успехом и редовним похађањем школе, да поставе учење као њихов најважнији задатак поред рада на извршењу производног плана. Не сме се још једном поновити да Попереништво за просвету планира и плаћа већи број наставника, очекујући да ће уписани ученици похађати школу, јер се тиме наноси вредном економици велика материјална штета а венгају се и наставници који би могли да раде на другом месту.

Б. С. С.

Такмичење организација АФЖ пред Децу недељу

Деца недеља, која ће се одржати од 27. септембра до 3. октобра ове године, биће обележена појачаном и удвострученом борбом народних власти за нашу децу. Организације АФЖ-а у Београду дочекаће Децу недељу такмичењем и испуњавањем разних обавеза у помоћи деци у установама, мајкама, у организовању предавања и у сличним акцијама. Такмичење између организација АФЖ-а у Београду почело је 15. јула ове године и трајаће све до почетка Деце недеље, а учествоваће све рејонске и основне организације, као и Градски одбор АФЖ-а.

Рејонске организације АФЖ-а узеле су на себе разноврсне обавезе у овом такмичењу. Жене ће по рејонима активно учествовати у одабирању мајки за награде и у одређивању жена у савете при свим децим установама. Образоваће се активни жене при свим школским вођама, тиме ће помоћи деци да се здравствено развију. Жене ће такође помоћи при уређењу новотворених децих јасла у Првом и Другом рејону и Земуну и штиће за децу. Један од важних задатака који су преузеле жене на себе је помоћ у проналажењу кадрова за децу неговатељице. Одржаће се једно предавање омладинцима из радничких бригада у Новом Београду и посебним женским радничким бригадама. Жене ће такође помоћи у проналажењу патронатских породица за децу до три године, помоћи органима народних власти при набору деце за све врсте деце заштите.

У овом такмичењу жене ће водити посебну бригу и о деци под старатељством које ће упућивати у школе, у привреду и у установе и посетити се пакња животу и здравственом стању ове деце. Организације жене ће такође водити бригу и о капацитету јачких и млечних кухиња и помоћи ће при отварању млечних кухиња у школама. Организације жене ће такође помоћи и при уређењу децих вртића, децих облика и децих игралишта.

Поред испуњавања ових обавеза организације жене по рејонима ће помоћи у агитацији за предавања која организује Повештство за просвету, настојаће да што више мајки дође на састанке на почетку школске године у школама, помоћи ће Повештству за здравље при организацији семинара за активне и савете вођама при диспансерима, учествоваће у акцији при саветовалиштима за труднице и повратнице из других обавеза. Такође ће пружити свестрану помоћ у припремама и организовању Деце недеље у Београду.

Градски одбор АФЖ-а преузео је такође низ важних и значајних обавеза у такмичењу за Децу недељу. Градски одбор ће организовати изразу децих играчака преко градских предузећа и преко активних жена за израду играчака. Одбор ће такође пружити помоћ при организовању вештача за Децу недељу и при уређењу чекаонице „Мајка и дете“ и децеј мљеног ресторана на Железничкој станици. За градски активни жене одржаће се предавање „Брига наше народне власти о деци од ослобођења до данас.“ Предавање се отвараће градске деце услужне радионице.

Жене Београда дочекаће Децу недељу испуњавањем разноврсних обавеза у такмичењу у помоћи органима власти у њеном организовању.

Треба више пажње посветити премештају радника у тешку индустрију

Главна база за развој так наше привредне, за њен свеобухватни промет, јесте тешка индустрија. Да би ова најважнија грана наше привредне изградиле оне задатке који се пред њу постављају, да би поред осталог произвела што више машина за даље проширење наше социјалистичке индустрије, машинице за нашу пољопривреду, треба је окренути што већим бројем стручних кадрова. Како извршење Петогодишњег плана зависи од развојних индустрија, наша локална и републиканска предузећа дужна су да најбоље раднике, оне који имају највише квалификације дају тешкој индустрији.

Уредбом о заснивању и престанку радних односа надлежни министар рада може решити размештање радника и намештенике из једног у друго предузеће. Овим решењем прекида се радни радни однос код претходног послодавца и заснива се нови и то под istim условима из претходног радног уговора. Око 96 радника, то јест већи број оних који су добила оваква решења о премештају, схватили су колику важност има њихов премештај у тешкој индустрији за успешно испуњење наше Петогодишње плана и изградњу социјализма у нашој земљи. Они не само да су одмах отишли у предузећа тешке индустрије у Београду и његовој околини, него и даље унутрашњост (Ранковићево и Смедеревску Паланку), што доказује високу социјалистичку свест наших радника.

Међутим, дешава се да управе неких предузећа воде партикуларистичку политику и задржавају код себе људе који би били од велике користи на раду у тешкој индустрији. Десио се, на пример, да је предузеће Ауторемонт „Шумадија“ дугуило на посао у Железничком једином бољеном раднику, а када је од предузећа тражило да на његово место пошаље другог, то упорно није учинило те ће се обогт према директору предузећа морати предузети мере које су Уредбом предвиђене. Или, радници из фабрике пољопривредних машина „Шумадија“ упућени исто тако у Железничку, извадили су на неки начин уверења од лекара да су неспособни за рад у тешкој индустрији. Но, када је директор предузећа „Шумадија“ позван на одговорност што шаље бољене и неспособне раднике, он је потврдио да су ти радници од 1947. године на раду у овом предузећу и да за то време нису никакво боловали. Ово одбијање неких директора предузећа да дају оспособне раднике за тешку индустрију или тамо где се исти могу боље и корисније употребити за извршење Петогодишњег плана, често долази и из неразумности и непознавања Уредбе, а код радника због неке „бојазни“ што сматрају да је тамо рад тежи и напорнији. Међутим, рад у тешкој индустрији није ни по чему тежи од рада у ма ком другом предузећу. Баш напротив, рад у нашој тешкој индустрији је много лакши и пријатнији, јер су то махом ново-издана предузећа са новим техничким уређајима, просторије су много пространије и садрже све услове предвиђене Правилником о хигијенско-техничким и санитарним условима радника на послу.

Има и таквих радника који се јављају у предузећа тешке индустрије, остају у њему неколико дана па затим одлазе без икаквог образложења. Испитујући узроке њиховог самовољног напуштања посла установљено је да један део тих радника напушта посао због овог личног commodитета, тешко му је да у-

стају рано и да вину возом у Ранковицево и Железник, чак им је за одласак и повратак обезбедена бесплатна карта. Но, у извесним случајевима има и оправданих разлога јер управе предузећа не пружају радницима сва права која су Уредбом сагарантована (недовољна брига о његовом смештају) или ми се укључава додатка од одвојени живот само зато што није одмах добила документ, па чак ни предузевеће веће да му помогне у прибављању истих. Не би требало да предузећа због неких незначителних административних послова лишавају радника, макар и привремено, њихових права, него треба да им помогну да што пре прибаве потребна документа како би регулисали своја права а на тај начин би се умногоме смањила ситуација радне снаге. И у једном и у другом случају због несприводљивања прописа уредби о радним односима,

наша народна власт биће принуђена да поступи према Уредби о заснивању и престанку радних односа, то јест да примени законске мере против оних који крше планску дисциплину и остају правилно укључење радне снаге у привреду.

Да би се избегле законске мере код прекршаја Уредбе о заснивању и престанку радних односа и низа других уредаба које прописују обостране обавезе, права и дужности како радника према предузећу, тако и предузећа према раднику, потребно је да одговорна лица у персоналом одсељеној управи предузећа ираде и проучавају уредбу из радног законодавства. Овде нарочито помоћ треба да пружа синдикалне организације које треба са изданим уредбама да упознају сваког радника, да прилазе новодошлим радницима и да им објасне шта је све потребно да прибаве рада регули-

савину од 1.800 метара и Владимира Стојадинавића чији је модел поставио рекорд у прелету од 12,4 километара. Дивили су се омладинци моделима са дизел-моторима, хидро-моделу, којим је Емил Фресл поставио рекорд од 16,35 километара у прелету и у висини од 350 метара. Дивили су се моделу са реактивним погоном, Маријана Месића из Загреба, који је оштрим звиждуком описао неколико кругова. У себи су се одлучивали (без сумње бар приближан број међу њима) да и сами достигну вештеном ове висине коначне узор моделира.

После модела нечујно су заповиле по тамном небу, велике беле једрилице. Марија Кривајад, троштора рекордерка, сигурно је узлетела на „Враци“ и после летела заокрета спустила се пред трибину. Неколико врлана, збуњених „конкурентица“ залепшало је испред једрилице „Орао“ коју су конструисали Борис Пијан и Станко Обад. Нонос напет једриличарства, नेता хидројерилна на свету „Јадран“ којег су студенти Јарослав Кеос и Стојан Хорват конструисали за рођендан маршала Тита, пролетела је прабена пљеском. За њом је долетела „Чанка“ и Јато „Јдралова“ коју су, откачени од авиона, нишко кружили над аеродроном. Моделари и једриличари, од којих су само неки — најбољи наступили на митингу, показали су колика је жеља за летом у висине, за учење и напредку ваздухопловства узела код нас корена. Из круга тих људи стварају се нови кадрови конструктора и летача.

Летачи нису оклевали да својим вештеном докажу висок ниво летачког дела домаћих конструктора и радника. Два ескадриле авиона типа „Тројка“, конструкције инжењера Пијана и Петковића, који се већ масовно производе, прелетели су под сигурном руком извојених летача. Авион „Тројка“ може да изводи најсложније акробације којима се постиже сигурност у лету. Лаки авион типа „232 Пинонр“ пратоломом се обрнавља, под утиком од десетест степени, и окретао. И домаћи авиони „213“ и „Аеро Ф“ изводили су акробације од којих је застајао дах. Хидроавион „Аеро 2 Х“, дело Пијана и Петковића, и авион „213“ дело Пинонрића, Маријановића, Чупића и Дабиновића показали су своје исто та-

СА АЕРО-МИТИНГА У ЗЕМУНУ

Израз стваралаштва и љубави према социјалистичкој домовини

висину од 1.800 метара и Владимира Стојадинавића чији је модел поставио рекорд у прелету од 12,4 километара. Дивили су се омладинци моделима са дизел-моторима, хидро-моделу, којим је Емил Фресл поставио рекорд од 16,35 километара у прелету и у висини од 350 метара. Дивили су се моделу са реактивним погоном, Маријана Месића из Загреба, који је оштрим звиждуком описао неколико кругова. У себи су се одлучивали (без сумње бар приближан број међу њима) да и сами достигну вештеном ове висине коначне узор моделира.

После модела нечујно су заповиле по тамном небу, велике беле једрилице. Марија Кривајад, троштора рекордерка, сигурно је узлетела на „Враци“ и после летела заокрета спустила се пред трибину. Неколико врлана, збуњених „конкурентица“ залепшало је испред једрилице „Орао“ коју су конструисали Борис Пијан и Станко Обад. Нонос напет једриличарства, नेता хидројерилна на свету „Јадран“ којег су студенти Јарослав Кеос и Стојан Хорват конструисали за рођендан маршала Тита, пролетела је прабена пљеском. За њом је долетела „Чанка“ и Јато „Јдралова“ коју су, откачени од авиона, нишко кружили над аеродроном. Моделари и једриличари, од којих су само неки — најбољи наступили на митингу, показали су колика је жеља за летом у висине, за учење и напредку ваздухопловства узела код нас корена. Из круга тих људи стварају се нови кадрови конструктора и летача.

Летачи нису оклевали да својим вештеном докажу висок ниво летачког дела домаћих конструктора и радника. Два ескадриле авиона типа „Тројка“, конструкције инжењера Пијана и Петковића, који се већ масовно производе, прелетели су под сигурном руком извојених летача. Авион „Тројка“ може да изводи најсложније акробације којима се постиже сигурност у лету. Лаки авион типа „232 Пинонр“ пратоломом се обрнавља, под утиком од десетест степени, и окретао. И домаћи авиони „213“ и „Аеро Ф“ изводили су акробације од којих је застајао дах. Хидроавион „Аеро 2 Х“, дело Пијана и Петковића, и авион „213“ дело Пинонрића, Маријановића, Чупића и Дабиновића показали су своје исто та-

ЦЕЛА ЗЕМЉА ГРАДИ МОСКВУ

Велики десетогодишњи план реконструкције Москве у својим основним цртама, биће скоро испуњен. Издата у дан мења се лик главне града Совјетског Савеза. Он, за разлику од лаког блискокварталног града, постаје, с једне стране, истинска архитектонско-уметничка творевина и с друге, место које радним људима пружа све удобности културног живота. Нове селективне централе дају довољно количине електричне енергије, израђено је на стотине хиљада квадратних метара станбеног простора, проширене су и уређене површине под зеленилом. Израђена четвртост дела москоског метроа је у пуној самању. Ускоро ће у потпуности бити завршена реконструкција и на израђива најважнијих магистрала и тргова у Москви, обеле проширене и кориговане реке Јаузе, као и Москве — реке биће ускоро обложене грамадом.

У Москви ће се израђивати станбене зграде од 8 спратова чији пројекти су ове године на грађани Стаљинском премјетом, Све у тим зградама, њихов архитектонски лик, унутрашње уређење, сведоче о огромном напретку совјетске културе и повећању материјалног благостања совјетских грађана.

У новом југозападном рејону Москве израђује се огроман комплекс универзитетских зграда у којима ће 6000 студената добити засебне станове. У Делогомилиској улици, уз обалу, издана ће се хотел од 26 спратова што ће представљати највећу зграду те врсте у Европи. На Каланцевској улици отпочиће израђива хотела од 17 спратова, на проширеном Смоленском тргу већ је отпочела израђива административне зграде од 20 спратова, чије ће лете излазити на нову магистру, која води ка Дому совјета.

Све ове високе зграде преобразиле у архитектонском погледу низ нових и старих рејона Москве. У самом центру града израђиваће се монументална зграда од 32 спрата, која ће ући као главни елемент у централни Кремлевски ансамбл зграда. Непосредно до ње израђиваће се црква Василија Блаженог, та монументална новоготичка зграда од белог камена, свецаног стила и архитектонско-скеулптурских форми, обогатиће још више централни део Москве.

У реконструкцији и израђивању главног града Совјетског Савеза учествује цела земља. Све совјетске републике пружају за свом огромну израђива своја природна богатства и највеће технолошког рада и уметничког и техничког развоја. У израђивању Москве употребљава се метал Украјине, Урала и Сибира, дрвена грађа из Карело-финске Републике, мрамор и гранит из Украјине и Грузије, а Урала и Крима, керамика из Литваније и Естоније, цемент из Новоросијске и Волскајск. На тај начин ће постојати ни једна Република која, својим богатством или индустријским моћи, не учествује у огромном раду на израђивању Москве, Москва са своје стране својим искусством обогатиће привредну, културну и техничку праксу совјетских република, покрајина и области, крокће напред њихову науку и уметност.

Козериза

Како сам умирио комшилуку

Јутро. Цик зоре, што се каже, а неко горе цена дрва. И то онако ситно, да се не дигне велика галама, јер је дотична комшиница најжвава жена. Није она као тамо неке што у кућни пекају савене. А не још! Тако нешто она никад не би упадила. Она само, онако, за потпу. И то је све. Истина, неки пут испресе и тешке кроз прозор, али то није сваки дан. Зато би се непотребно дискузијирала.

Најпре сам мислио да је то случајност. И да се сутра тако нешто неће поновити, али кад је то прешло у систем, одео горе и почнем бојажливо:

— Извините, многопоштована комшинице, мени је много жао, сажаљевам случај, али морам да вам кажем да ме свако јутро бу-

дате тим проклетим цапкама и да ће ми од тога једног дана прснути глава на три половине.

— Ко је ја? — Па да, ви. Ко може други. — Ју, ја? Боже сачувај, немам ја тај обичај. Уосталом, ако сам вас и пробудила, шта онда? Као да мене не узнемиравају. На кону, зашто морате да славате до седам сати, какве су то буржаске предрасуде! Зар ви не знате ода народну: ко рано рани, две среће граби!

— Хм. То је сасвим тачно и ја се с тим у принципу слажем, али узмите у обзир ове појединости: увече радим до 11 часова, а ујутру због вас морам да сам на ногама већ у четири.

Реч по реч и ми се ту завадио. Али како врло добро знам шта значи навући на себе бес компи-

лука и сервиране у мензи, то сам доносе нови оперативни план. Устајају ујутру на прво цапкање дрва, тј. у четири часа, али ћу зато одржати по подне још један сат. И ствар у реду: и вуц сит и козе на броју...

Тога дана, чим сам ручао, спустио сам ролетне и прилегао. Али тек што сам утонуо у слатки дремеж, кад у стану лево поче да трешти рањивога грамфон: „Синоћ ми је, лане моје, долазио Гојко...“ долазио Гојко...“ Тек што је ово престало кад се из стана десно разлеже дубоки женски алт: „Имам мужа, као пушка, бре!“

Због свега овога разби ми се сан као и илузије да ћу моћи умирио да одремам, па како је на мене навалила секирација, рипим из кревета, на бруз руку се обуцам и упутић комшиница:

— Извините — велим ја најпрво онама што свирају у граффон — али ја не могу ова да склониш...

Нисам честито ни завршио реченицу кад комшица хладно одбруси:

— Шта се то мене тиче? Не држите ваљда да сам ја Биро за притужбе или, можда, лекар против несанице, шта ли?

И залуци вратима... Комшиница се удивљивим алтом дочекала ме још горе:

— О, буди благосудна, каквог све има света! Зар ја не плаћам кирину исто као и ви? Каква је то начини! Улагате у мој сопствени стан и менаше се у моје приватне ствари. Још мање, па хете се интересовати и шта кувам за ручак!

Како је прошло и овај покушај, то сам стао да лупам главу не би ли нашао излаз из те ситуације. Наједном, утрпа ми се у свест срећна идеја. Позвах свог млађег брата Милу, који иде у музичку школу за почетнике, и у неколико реченица изложим му план. Мила весело климну главом у знак одобравања.

Сутрадан, око два сата, у собу су стади да пристижу Микини другови. Ту је био Васо што свира прво ћемане, Јовица што свира друго ћемане, затим Лазита са цез-трубом, Пера са контрабасом и други. Ја дохватих варљачку уме сто палице, трох вешто руком и тога судбоносног дана изнебу два и три часа по подне, цез оркестар стаде да „свира“: „Литано караван кроз густу мрак...“ Чим се заврши први став, почиње се

испочетка, и све тако округ. Нацлапа галама и луна у бубан чула се на три улице унаоколо. Експеримент је унео сто посто. Избеђуемини до лудила, комшије су стади да ми опседају стан са свих страна. Ускоро се чуло грознито лупање и зовљење на вратима. На ово цез труба новиси топ, контрабас такође. Један старац изгледа најнестрљивији, проуче главу кроз прозор и дрекнут:

— Ама, кад ће, дођавола, већ једном тај караван да стигне? — Богами, мрпа капа — одговори Мика хладно. — Био је залуто због мрака а до прве сазе има још најмање пет сати хода!

После овога напољу се најпре зачу један туп ударац о плочник, а затим узваци: „Хооо-рук, хоорук!“ То су моје комшије извадиле једну стару дрвену бандеру и пошли према вратима. Наста крчкљанац. Да не би било непотребног трошења калорија око изваљивања врата, сам сам их отворило. А тада, као бујица, залупице ме понови:

— Држте га да не побегне! На мести му ребра!... Мореее, дај га мени да га ја пропустим кроз пале! (И тако даље, и томе слично.)

— Шта вам је људи и побогу браћо! — почех ја шеретко. — Куд сте навалили? Каква је то начин, зар ја не плаћам кирину исто као и ви и зар не могу у свом сопственом стану да отворим музичку школу за почетнике? Затим наставих њиховим речеником: — Уосталом, шта се то мене тиче што се ви нервирате, нисам ваљда Биро за притужбе или лекар за нервне болести, шта ли? — Па докле ви мислите тако, — упаде нестрљиво комшиница о дозго.

— Докле мислим? На, курс је тек почео. Иначе, траје шест месеци. — Шта? — повикаше сви у глас. — Шест месеци? — На сад... хмм... овај... ја могу „курс“ и да скратим на месец дана, а могу и да га продужим, зависи да ли ћете ви другарице јелу и даље да цапкате ујутру дрва, ви Перо да невате поподне, ви да тресете тепихе, а ви, оне, да ларгате...

Сутрадан је све било мирно, да се чула мушица у лету, Али зачудо опет нисам могао да заспим. Овога пута, сметала ми је — тишина.

Душан МАЛЕТИЋ

Помоћи развој културно-просветног рада београдских железничара

На железничким станицама у Београду — Дунав-станици, Доњи Град, станици Београд и Топчидер — културно - просветни рад престава засебан проблем. До сада он се слабо развијао, животно је неосетно кроз доста непланираних радних дана.

Није било лако развити културно - уметничке и просветне форме рада на овим великим прометним местима где свакодневно прође до близу 50.000 путника. То је радан колектив од кога се тражило много у погледу испуњења полугодишњег плана и који има да одигра једну од изразитих улога у Пегодишњем плану.

Ипак, не може се сматрати да су то били узроци неразвијености и закржљалости разних културних манифестација на поменутиим београдским станицама.

На свакој београдској станици постоји осам разних радних времена. По једном радном времену ради возно особље, по другом магацински радници, по трећем управно особље итд., неки раде по 12 часова а 24 се одмарају; други пак, раде 24 а 48 часова су слободни итд. Такав распоред радног времена одбацивао је сваки калуп културно - просветног живота једног предузећа или установе, који има осомасовано радно време, и захтевао је свој специфични начин организације културног живота, који би одговарао посебним условима.

Данас се, међу железничким службеницима, нарочита пажња посвећује њиховом стручном и политичком образовању. Заведено је опште школовање по државној линији, где сви радници и чиновници обављају или се пак тек упознавају са основним знањем из железничког саобраћаја, разним уредбама и улугствима за правилно вршење дужности. С обзиром на неуједначеност у радном времену, настава је ипак редовна, само што се људство на предавањима свакодневно мења, тако да сваког појединца, сваких седам дана, опет обухвата настава план. Такав планиран рад омогућује брзо упознавање службеника са свим променама и уједно осежања њихово старо знање. У наставку ових стручних часова одржавају се идеолошко-политичка предавања на принципну доброволности. Скоро девет стотина службеника обухваћено је идеолошко - политичким радом. Обрађује се материјал са Петог конгреса КПЈ. Месечно се одржавају по два предавања и две консултације.

Међу магацинским радницима железничке станице све се више популаризује систем читалачких група. Како међу овим радницима има доста неписмених, то је на тај начин омогућено политичко обавештавање и овим трудбеницима који не умеју да читају. Формирање је 12 читалачких група у 4 магацина. С обзиром да ови радници раде непрекидно 24 часа а 48 часова се одмарају, то се користи оно радно време, јер их је једино у том радном времену и могуће обухватити, када немају посла а то је обично око подне. Магацински радници разрађују теме из социјалистичког преобраћаја села, из проблематике синдиката и Народног фронта.

Док је културно - просветни рад на београдској станици већ добио добре основе за даље развијање, дотле се на осталим станицама града тек приступа организацији таквих формација.

Читао културно-просветни рад који се до сада развијао на свим железничким станицама у нашем граду био је слаб и због тога што су синдикатна руководства и управе станица све своје снаге бациле на испуњење планских задатака. Јасно да је то знатно успоравало ток и развој не само просветног већ и забавног живота међу трудбеницима београдских станица.

Па ипак, и поред свих потешкоћа и слабости, било је и добрих резултата културно - просветног рада. За шест месеци списан је 21 полазник на аналфабетским теčajuима, учињено 16 биоскопских и две позорнице колективне посете, одржано осам предавања са 1.850 посетилаца итд. Станица Београд формирала је културно - уметничку групу са 35 чланова која је већ гостовала у неким местима — Врњаци, Марковац, Земун Поље — и има све услове да се развија и прерасте у друго друштво железничара. Али све је то само први зачетак, један део ових могућности које ће почети да се остварују у културном животу трудбеника железничких станица у Београду.

Очигледна агитација до сада била је такође врло слаба. Трудбеници станице часно су испунили шестомесечна задатка са врло добрим резултатима. Међутим, испуњење полугодишњег плана као и само такмичење није уопште графички приказано. С обзиром да тула пролазе свакога дана хиљаде и хиљаде трудбеника из чи-

таве земље то би и очигледна агитација, у том случају, имала и посебан значај. Но, она је пажња и за магацинске и маневарске бригаде које треба обавештавати о њиховим постигнутим успесима. Очигледном агитацијом зачмарено је и испицање појединца који, својим радом доприноси новом животу железничког колектива и испуњењу плана.

За све београдске станице постојао је један актив агитатора. Његов рад био је доста добар само без система. Он није успевао да обухвати сво људство. Искуства су довела до тога да се сада формирају, из овог великог актива, групе агитатора по бригадима, возним партијама, сменама, одељењима итд., што ће, свакако, однети плодније резултате у погледу агитације.

Али културни живот београдских железничких станица не може се одвијати посебно или одвојено од културног живота Београда. До сада су културне установе и уметничка друштва нашег главног града посветили мало пажње овом радном колективу.

Ако разговарате са трудбеницима железничке станице они ће вам поставити питање зашто им није омогућено гледање неког позорног комада или зашто се не омогући наступање, с времена на време, неких уметничких друштava у појединим слободним салама специјално за железничаре, с обзиром на њихову бројност.

Сала „Зеленгора“, где су се једино могле одржавати сталне приредбе, и која је најбоље одговарала железничким трудбеницима, служи сада у друге сврхе (припремање изложбе). Културно - уметничко друштво железничара „Бранко Цветковић“ није до сада посветило довољно пажње животу београдских станица. И поред великих гостовања по репрезентативним местима наше земље, која су неоспорно потребна, ипак тежиња овог друштва треба да буде више усредсређења на подизању културног нивоа железничара нашег града. Чланови друштва попомогали су културни живот београдске станице,

развијајући сарадњу са уметничком групом, али све то није довољно у односу на њихове могућности на том пољу. У току ове године „Бранко Цветковић“ извео је свега једну приредбу из београдској железничкој станици. Онда, не треба да нас чуди да друштво, међу београдским железничарима, има врло мало помлађујих чланова. Док је уметничко друштво железничара у Загребу обухватило око 90 од сто трудбеника, дотле је „Бранко Цветковић“ у Београду успео да окупи свега 12 од сто, што значи да увелико заостаје иза загребачког уметничког железничарског друштва. Значи, да „Бранко Цветковић“ није још успео да се приближи београдским железничарима и да стекне код њих популарност.

Потребно је још нешто напоменути у погледу очигледне агитације. Загребачка станица украшена је сликама са натписима, централним показатељима у виду великих стубова и лепо и укусно испицим мобилизацијским наредбама. За овакво украшавање београдске железничке станице обавезу је узело градско предузеће за декорацију и примењену уметност. Међутим, иако је прошло већ неколико месеци од тада, на железничкој станици у Београду није још ништа учињено у том погледу.

Уопште, за развијање неког већег културно - просветног рада на београдској железничкој станици потребне су, на првом месту, просторије којих, међутим, засада нема. Једина просторија која је била, доста повољна, то је била „Зеленгора“, но и она је сада усраћена трудбеницима наше станице. Може се још рећи да станица Београд нема ни свој „дрвеног кућића“, и поред огромног броја службеника. Културно - уметничка група одржава пробе у истим просторијама где ради председник синдикатне подружнице. Све што имају на располагању за сада, то је велики станични магацин где се и одржавају различите форме културно - просветног рада.

Антон Хузер: У ЛОЖИОНИЦИ

Живот Београда тече. Његова главна артерија то је београдска железничка станица. Свакога дана кроз њену капију прође хиљаде и десетине хиљада путника. И сваки путник треба да стигне на време. Тим возовима путују наши музичари, оперски певачи, културно-уметничке групе и друштва на разне стране наше земље. Овај колектив железничке станице труди се да сваки воз буде отпремљен тачно и на време, Али овим радним људима који испуњавају све задатке Пегодишњег плана, који

мере, откуцаје срца овог великог града, потребно је дати могућности за стварање свог културног, просветног и уметничког живота, изаћи им у сусрет и потпомоћи их у уздицању њиховог културног нивоа на један већи степен.

Плодна археолошка ископавања у Горњем граду

Положај простора на коме лежи данашњи Београд, необично погодан а једиствено леп, био је један од главних узрока бурне прошлости овога града. Он је рушен и/поново издан, плет је многих освајача, а калемедански брег, који се животно и окомито спушта ка ушћу великих река, носи на себи и у себи бројне трговне те прошлости, богате крупним историским трагајима.

Рачуна се да је простор Горњег града био насељен још у млађе камено доба, док је познато да на светлост историје Београд изважан у трећем веку пре наше ере, у времену владавине келтских Скординца, који су му и дали прво познато име Сингидунум.

Даља историја Београда пуна је промена. Он бива у рукама Римљана, затим Византије. После навала варвара нестаје готово са историске позорнице,

да се у деветом веку јави као словенски Белград. У петнаестом веку он постаје престоница деспота Јазаревића, 1427 године пада у руке Мађара, а 1521 долази под власт Турака, под којом остаје све до 1806 године.

Сва та крупнија раздобља дрвене историје Београда, нарочито она из најстарије прошлости, оставила су у бедемима Горњег града своје трагове, који су од интереса за нашу науку и чијим се истраживањем и ископавањем од прошлогота лета бави Археолошки институт.

Током прошлогодишњих ископавања установљено је да се на платоу поред Војног музеја, испод слоја од пет метара, насутог у скорје време, налазе остаци једног средњевековног насеља из времена пре деспота Стевана.

Овогодишњи радови почели су двадесет другог јуна и сада су у пуној току. Очекује се

да ће они дати обиље нових и интересантних археолошких и историских података и да ће се највише на најстарије словенско насеље у оквиру територије Београда.

По неким индикацијама, до којих се дошло приликом прошлогодишњих ископавања може се веровати да се испод слоја тог старог словенског насеља налази прасторо насеље из млађег каменог доба.

Једновремено се дуж терасе, поред Војног музеја, раскопава средњевековни зид замке деспота Стевана. Праћењем положаја овога зида закључено је да он потврђује старе планове и гравире из шеснаестог века, којима располаже Градски музеј, што је од великог значаја за даљи рад.

Приликом откопавања овог дрвеног зида, још прошле године, а нешто и ове, нашло се на зидове палиног копака из деветнаестог века. Познато је да је у томе копаку, касније, био смештен генералштаб кра-

ља Милана. Ови зидови палиног копака неће се конзервирати, већ ће се извршити снимања, тачно ће се уартати у план, а потом ће се даље рушити.

Циљ је ових археолошких испитивања да се утврди шта се све налази сачувано у бедемима Горњег града. Трошнички објекти (плетаре, нећи итд.) који се не могу конзервирати снимиће се и мемерити, а у колико је могуће вршиће се и отисци у гипсу (мулажа). Потом ће се копати даље, у дубљим слојевима. Тенденција је, ипак, да се конзервирају сви објекти веће вредности, док је одлучено да се не врше никакве реконструкције.

Како је у плану да простор Горњег града заједно са тим својим историским споменицима, уће у оквир парка то ће се у том смислу даље и радити.

Овај значајан и велики археолошки посао, који ће у многоме расветлити и открити све оно што у својим слојевима и новијим насипима скрива калемедански брег, трајаће годинама и стално ће се разгранавати.

Под руководством стручњака Археолошког института на ископавањима раде фронтоске бригаде са села. Њих Институту додељује Грађевинско предузеће Првога региона.

Знатна је тешкоћа што се радници фронтоских бригада налазе у граду, управно онда кад се увежбају, упуће у рад и стекну извесна искуства. Много би боље и корисније било да се за ове послове одреде стални радници, који би могли и да се оспособљавају специјално за радове ове врсте. Тим пре, што се рачуна да ће предвидена ископавања трајати више година и што ће таквих ископавања бити на много места у нашем граду у нашој Републици и у нашој држави.

У сваком случају, решење овог проблема, као и низа других у вези са практичним радом, допринело би бржем и бољем одвијању ових значајних радова.

Тако данас, кад на другој страни Саве, израста нови град, дело напора прве Титове петолетке, у старом делу града, са ове стране реке, из вековних наслага излази на светлост обиље података далеке историје нашег Београда. Ту ће се, са две обале, срести дрвени остаци првог словенског насеља са светлим гигантским зградама наше социјалистичке садашњице.

Гравира Београда из XVI века (оригинал се налази у Градском музеју)

Поглед на једно сабирно место отпадака

Високи дрвени мост ограђује земљиште на Студентском Тргу бр. 16 и заклања све што се иза њега налази. Тек када се капија отвори пред нама засветли широко двориште, обрасто травом. У дну дворишта стоји дрвена барака, магацин ИОНО-а, а с леве стране ониска кућиња са два прозора.

Улазимо кроз кућињу у светлу, уредно поспремљену собу. У креслу до прозора лежи жена средњих година, бледог лица, лепо зачешљане косе, живих очију. Она нам каже:

— Ја ћу, другарице, забележити што сте донеле, ви већ знате, због евиденције...

— Другарица Марија се мави поклобом у креслу, опозико колико јој дозвољава уложено тело на настала:

— Знате ли шта смо за последње три недеље сакупили? Много! Само старог гвозба има преко 4900 килограма. У ломљеном стању око 1000 килограма. Сем тога 2000 килограма старе хартије, 3000 сјајлица.

На прозору се угледје чика-Никола.

— Донка Сикилић донела је 50 килограма старог плеха, ти већ знаш из које групе, — реферисне Марија.

На сабирном месту стоји Олга, вера Томић, руководилац актива.

— Ове флаше ћемо пребржати. Оне читаве превећемо „Флаша-промену“, а остале у полузатом стакло.

Чика Никола одобрава, класице главом и почиње одмах да броји флаше.

— Здраво, другошћ! — довикује Оливера новопридошћим из прекида рад.

Крста Влађић и Драгомир Поповић, кочијашци, прилазе јој.

— Нипта без вас, на колико се ми трудили, — задовољно их дочекује Оливера, — да нам их не допадне редовно материјал бисе нагомилало и ми га не би могли лако сортирати. Баш сте сада смгли у прави час!

Оба друга прилазе великој гомили гвозба и подржу највеће комаде гуса.

У некада пусто и празно двориште, испред прозора другарице Марије свакодневно дефилиду фронтонци. Они непрекидно доносе најразличитије отпатке: кости и крпе, хартије и стакло, гвоздене и плетане предмете који су на око неупотребљиви. Сви они знају да ће многе хиљаде оваквих сабирних места донети нашим младим фабрикама многе хиљаде тона материјала. Ј. Н.

МАФИОНИЧАР

ПРИЧА 20 ОКТОБРА

Половина јуна изашла је на табли Шеснаесте групе Дванаесте основне организације Првог региона једна објава. Изгледа да је ова група увела у обичај издавање оваквих објава. Објава је штампана у облику формулара, који се само попуњава дневним редом састанка групе.

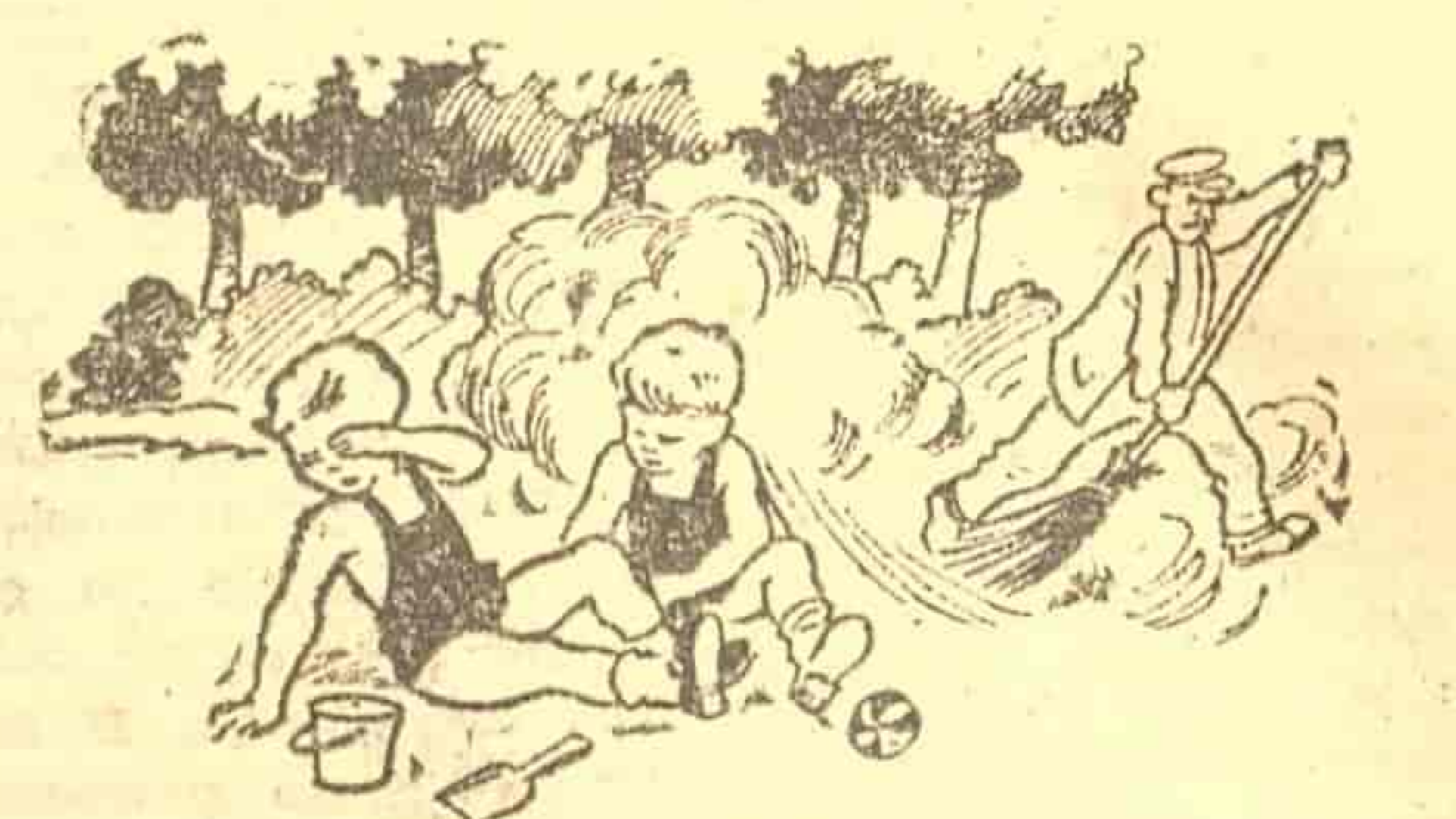
На овом саопштењу пише да ће се одржати састанак Шеснаесте групе са дневним редом: 1. Прорада материјала са Трећег конгреса Народног фронта Југославије (завршетак); 2. Текући проблеми; 3. Разно.

Испод дневног реда пише да се позивају другови и другарице да присуствују (завршетак). Испод саопштења пише обавезно „С. Ф. С. Н.“ са потписом секретара групе В. Јанава.

Нећу напомињати колико је ова група захвална са преучавањем материјала са Трећег конгреса Народног фронта Југославије и одужила обраду чак до јула месеца. Не разумљиво је какви су то текући проблеми који не могу да се јасније напишу у дневном реду када се већ издати овакво саопштење. Али најчуднија је опомена члановима Фронта да морају „неприсуствовање пријавити секретаријату групе“, као да је секретаријат управља предузећа, или уставове, или као да је састанак групе заседање народног одбора или Народне скупштине на одборнички или посланички морају да оправдају своје неприсуствовање. Очигледно је да се рад ове групе свега само на лепљење ове плакете — саопштења, да се чланови Фронта на други начин не обавештавају о састанку и да секретаријат ове групе самрада да може бирократским методама и испитивањем оваквих објава извршити своју дужност у Фронту.

Т. Б.

Опет о чишћењу паркова

Било сам у Београду 22 овог месеца, па кад сам свршио послове, свратио на Калемегдан да се одморим. Сео сам на клупу близу девети игралишта. Уживање је било посматрати малишана око гомиле песка. Међутим, дошао је чистач и почео је да чисти стаје у непосредној близини игралишта, тако да је сва прашина летела на леуу. „20 октобру“ читао сам недавно примедбу поводом чишћења Студентског парка у време кад је најпосебенији, па ме чуди да се ништа по томе није предузело и да се није одредило погодније време за чишћење паркова.

Велибор Бајић

☆☆☆

Један предлог

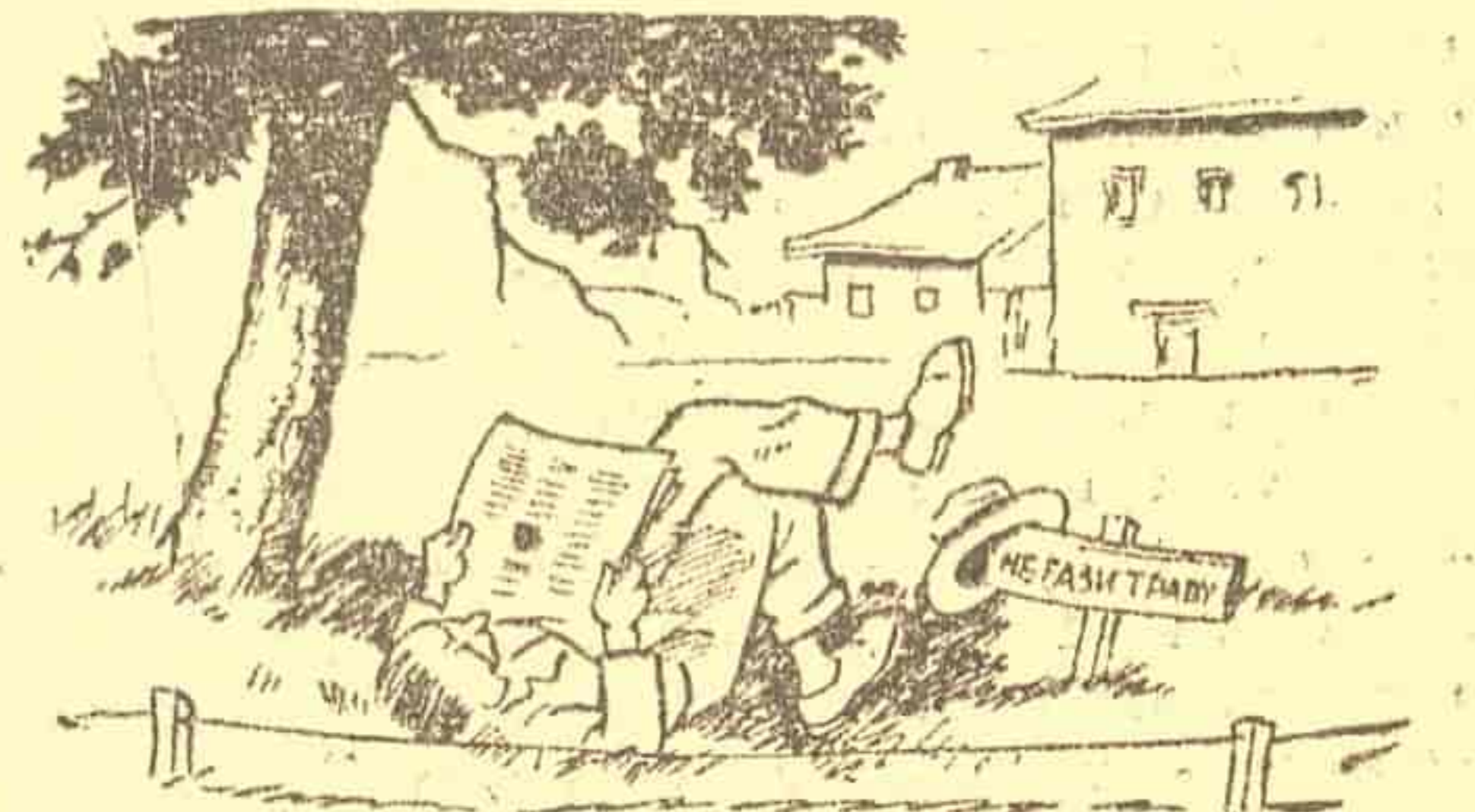
На углу Косовке девојке и Маршала Тита улице, број 10, налази се станица фото-изложба „Танџута“. Путем фотографија у изложбама и у просторијама ове изложбе грађани Београда имају прилике да се још боље упознају са догађањима, који се дешавају у нашој средини, са нашом стварношћу и борбом као и са бројним успесима који прате наш рад и поред свих препрека. Да би ова изложба била још информативнија и пријатнија, сматрам да би добро било да се у ној монитра радио-звучник, а исто тако да се посетиоцима ставе на располагање комплети и појединачни бројеви наше штампе. Уколико би то било могуће, добро би било и да се, уз помоћ Комитета за кинематографију при Влади ФНРЈ, организује приказивање филмских прегледа и документарних филмова домаће продукције. Ово би, наравно, захтевало проучавање просторија. Мислим да би тако ова фото-изложба била корисно допуњена.

Ал. Д. Михаиловић

☆☆☆

Отсуство смисла за ред у граду

Док се велики број наших грађана труди на све могуће начине, уз несавесно залагање, да допринесе уређењу и лепоти нашега града помажући настојања народне власти, долге има појединачна који су, по свој прилици, лишени смисла за ред и лепо. Тако се дешава, на пример, да су балкони са умица препуни сандука, зарђалих чучкова и друге старурадије, или да су на њима разгнати коноци на којима се суши ру-

бе. Исто тако, има људи који сматрају да је сасвим у реду да легу у травњак у мање прометним улицама и да се одмарају, штедећи га на тај начин. Недавно сам прошао Улицом 28 новембра и видео две жене средњих година, како безбрижно леже на трви поред тротоара. Но то није све. Дешава се да су тротоари у забаченим угловима јунож искљавани, као и да се у олуже, поред тротоара, баца ђубре из кућа.

Свему овоме морамо би се стати на пут. Треба довести у ред оне који сами немају смисла за уредност и обзир према околини. Стога би за ове прекршиоштели требало уставити примерне новчане казне, јер није правито да они који се залажу и дају све од себе живе у средини, коју јунож несавесни.

Н. Караковић

других чуда и мудролија. Али кад мафионичар једну кутију пуну прилича замота у папир и извуче: „Хокус-покус!“ — зачас претвори у кутију дуката, тек се онда два пријатеља зачуђено загледаше. И све до завршетка многобројних мафионичарских мудролија обојица су некуд замишљено ћутали, па и кад су изишли напоље, корачајући замишљено један поред другог низ слабо осветљену улицу, као да су знали да једног и другог море исте мисли. Тек неке јави се Кокочар:

— Виђе ли ти оно, доста, дина ти?
— Виђећ, Алаха ми, пуна кутија, све сам жежени дукат. Голема пара...
— Безбеди. Читав иметак.

И као да их последи тих речи тренутно мисли некакав голем терет, обојица, некако лакши, продужили ћутке даље, а кад закретење пустиом сакоком према Махмутбеговој појати (ту су љети ноћивали), јави се опет Кокочар:

— Видиш, мој Алија, како се нас двојица читавог живота патимо, к'о нико наш. Измењари смо и свацији и ницији. Гдјегод је какав посао кој нико неће да се прими, хад зови Алију и Кокочара, то је њихово. Па нас још посују, што, веле, крадемо. Па и крадемо ми, не кријем ја то, али шта нећ, досту, мора се. Е, а да су нам нешто они дукати што их данас вишемо код онога Талијана, доста би нам било да поштено и к'о људи живимо. Онда би се већ једанпут и нас двојица смирили.

— Дина ми, тако је — једва дочека Алија — и ја сам нешто о томе мислио. Чујеш, да ми њему придигнемо оне паре, снакако их је варачицом и зарудио, а он не опет и без њих некако проћи кад зна онолико мудролије. Прече су, брате, оне нама него њему. А право да ти кажем, и мени је већ додијаво овакви пасији живот. Било ти лопов не био, сваке те држи да јеси, кад си овакви.

— Чујеш, досту, баш кад велиш тако, кад се побове уноћа, идемо ми тамо да видимо би л' се што дело урадити. Проћи ћемо позади, па из бешче... његов је пенсер онај скрајни до тарабе, гледа баш у башчу.

— Хајдемо, ле. Помози боже!
Поседише још мало у појати разговарајући се, а онда кренуше већ опустелим споредним улицама. Свијет је већ полazio на спавање, тек овдје ондје свијетлио се понеки прозор. Иза понеких тараба, из сигурна заклона, обичаја ради, јавило би се по-

неко пашће. Кад стиглоше до ријеке, њих двојица прескочише ограду и навоше се у Рагибовој башти, у првој шуми од граха трљанца. У мафионичарској себи, иза јевтине жуке завјесе, још се видела свјетлост. „Талијан“ је неког врага унутра радио.

— Полагало, Алија, да видимо шта ради унутра. Доукоше се до под сам прозор. Уска завјеса с обе стране била је за прст-два ужа од прозора, па се споља лијепо могло да види шта се унутра ради. Обојица се примакоше уза само окно, закретнувши главе мање у страну, као што то обично раде људи кад само једним оком вире кроз узан отвор.

Унутра, за сталом, сједио је ћелави мафионичар и при свјетлости лампе у ону исту кутију, коју је данас показивао пуну дуката, стављао је ситан новац, узимајући га и бројећи с хрипце која је пред њим на столу лежала. Скинуо је био са себе дугачки црни фрак, који је преко дана носио, и онако дугачак, погрен и мршав, у бијелу подерану прсику, и исто таквој кошуљи, чинио се биједан, уморан и тужан попут какавог старог просјака, који у предвече сједи сам пред прквеним вратима и пребраја упрошену готовину, кад су вјерни већ олавна отијали кућама. По столу је скакута овај исти сиви голућин с потсјеченим крилима и кулио мршине заостале иза вечере.

Подуго су Кокочар и Алија пињили у собу, па се онда оба, као по договору, спустише у траву под прозором. Невесело се загледаше у мрак, а онда се Кокочар јави шаптом:

— Е, мој Алија, какви дукати, какви ли бакрачи. Иста је он сиротиња и небољинк к'о и нас двојица. Оно је он данас све маћ преварио, нити су оно били дукати, нити их је он икад имао; а мора и варати сироме, јер како би дружићемо живимо... Е, мој Алија, мој досту невољин, никад ми поштени људи постати нећемо, нама је суђењо да читавог живота измењарио и крадемо, а овоме унутра побратиму, да вара свијет. Тако нам је, зар, уписано и запечаћено још прије нег' смо се родили...

И обојица, замишљени и невесели, кренуше у мрак. Тапали су лагано кроз помрчину, и све им се чинило као да су негде неког заборабили и оставили. Чинило им се да и онај трећи из Рагибове собе спада к њима, и да га је требало собом повести.

Бранко Ђопић

Моћ двојног шаха

Из искуства је познато да је двојни шах далеко опаснији од једностраног шаха. То је разумљиво, јер нападнути краљ може да се спасава једино бекством, а отпадају друге могућности као узимање туђе фигуре или закла-

њање својом фигуром, које постоје је код једностраног шаха. У самој ствари двојни шах је комбинација између откривеног и једностраног, нормалног шаха. Откривени шах настаје када итрач премести једну своју фигуру тако, да се од његове долге заклоњене фигуре противнички краљ нађе под ударом. Ако је фигура која је покренута такође напала краља, тада он има двојни (дупли) шах.

У проблему А. Ц. Вајта бели добија игру помоћу низа двојних шахова, па и поред тога што је материјално слабији.

У Опатији је почео меч од 12 партија између нашег интернационалног мајстора др Петра Трифуновића и аргентинског велемајстора Мигуела Најдорфа, једног од званичних кандидата за титулу светског првака. Већ прва партија је показала да ће оба мајстора уложити све снаге да у мучу извојују победу. Као црни Трифуновић је у првом сусрету дао топа за ловца и пешака, што се показало као врло добро. Благодарени слободним пешачима наш мајстор је постигао преимућство и победио у 42 потезу.

У другој партији Трифуновић као бели дошао је до јакот напада, али се Најдорф вешто бранио, тако да је после три и по часа борбе закључен реми у 27 потезу.

Стање меча после друге партије је 1 и по : пола у корист др Трифуновића. С обзиром на улгел који велемајстор Најдорф ужива у меостраном свету, успех др Трифуновића је заиста ванредан, а уједно показује да се наши шаховски прваци могу мерити са најбољим светским мајсторима данашњице.

Најдорф је као и др Трифуновић рођен 1916 године. Пре рата живео је у Пољској и у екити ове земље суделовао је на нека-

ставили краљуци, пошто би је после шах-шеха коњем одмах изгубили. Сада црни има три коња на табли, а бели два. Партија је реми.

☆☆

МЕЧ ТРИФУНОВИЋ — НАЈДОРФ

У Опатији је почео меч од 12 партија између нашег интернационалног мајстора др Петра Трифуновића и аргентинског велемајстора Мигуела Најдорфа, једног од званичних кандидата за титулу светског првака. Већ прва партија је показала да ће оба мајстора уложити све снаге да у мучу извојују победу. Као црни Трифуновић је у првом сусрету дао топа за ловца и пешака, што се показало као врло добро. Благодарени слободним пешачима наш мајстор је постигао преимућство и победио у 42 потезу.

У другој партији Трифуновић као бели дошао је до јакот напада, али се Најдорф вешто бранио, тако да је после три и по часа борбе закључен реми у 27 потезу. Стање меча после друге партије је 1 и по : пола у корист др Трифуновића. С обзиром на улгел који велемајстор Најдорф ужива у меостраном свету, успех др Трифуновића је заиста ванредан, а уједно показује да се наши шаховски прваци могу мерити са најбољим светским мајсторима данашњице.

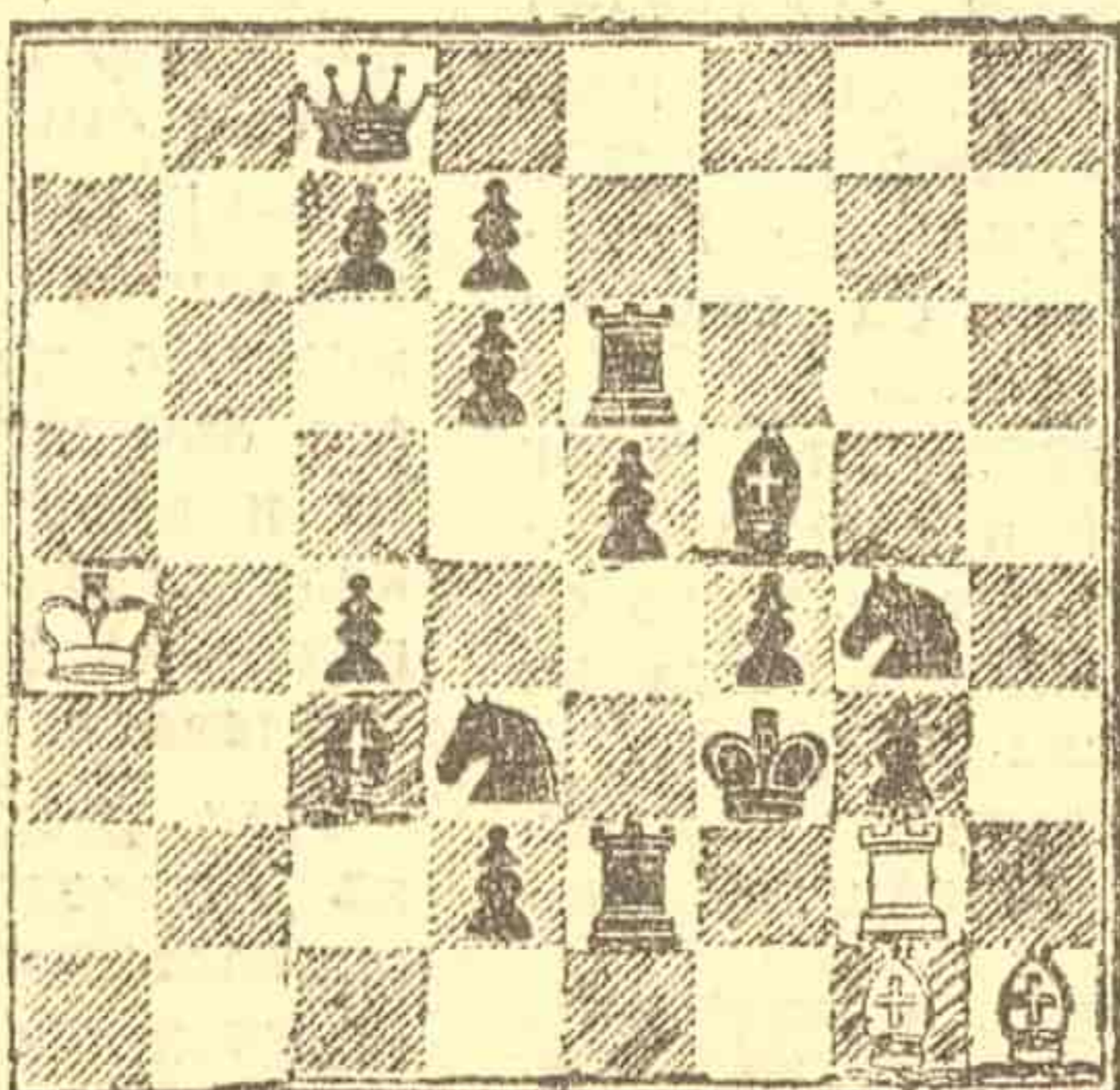
Најдорф је као и др Трифуновић рођен 1916 године. Пре рата живео је у Пољској и у екити ове земље суделовао је на нека-

Нимцовићева индиска одбрана

Бели: Најдорф — Црни: Ботвиник

1. d2—d4, e7—e6; 2. c2—c4, Sg8—f6; 3. Sbl—c3, Lf8—b4; 4. Dd1—c2, d7—d5; 5. c4:d5, e6:d5; 6. a2—a3, Lb4:c3+; 7. b2:c3, c7—c5; 8. Sg1—f3, Dd8—a5; 9. Sf3—d2, Lc8—d7; 10. Sd2—b3, Da5—a4; 11. Dc2—b2, Sb8—a6; 12. e2—e3, c5—c4; 13. Sb3—d2, 0—0; 14. Lf1—e2, b3—b5; 15. Lc2—d1, Da4—a5; 16. Ld1—c2, Tf8—e8; 17. 0—0, Ta8—b8; 18. Sd2—f3, Da5—c7; 19. Sf3—e5, Ld7—e6; 20. f2—f3, Sa6—c5; 21. Lc1—d2, Sc5—a4; 22. Db2—b1, Tb8—b6; 23. Db1—e1, Sf6—d7; 24. De1—h4, Sd7—f8; 25. e3—e4! f7—f6; 26. Se5—g4, Sf8—g6; 27. Dh4—h5, Dc7—f7; 28. Ta1—e1, Tb6—b8; 29. Sg4—e3, Sg6—e7; 30. Dh5—h4, f6—f5; 31. g2—g4! f5—f4; 32. e4:d5! Se7—g6; 33. d5:e6, Te8:e6; 34. Lc2:g6, h7:g6; 35. Se3—g2, Tb8—e8; 36. Te1:e6, Te8—e6; 37. Sg2:f4, Te6—f6; 38. Dh4—g5, Sa4:c3; 39. Ld2:c3, Tf6:f4; 40. Kg1—g2. Crni predaje.

У овој партији Најдорф је показао велику снажљивост у заплетима и вештину у вођењу напада. Пошто је изгубио фигуру, његовом противнику Ботвинику није остало ништа друго до да одустане од даље борбе и да преда партију.

Бели вуче и даје црном мат у дванаест потеза.

У овом задатку проблемски мајстор Вајт симболику је претставио једну романтичку епизоду са Дивљег Запада. Неки трапер (црни краљ) забасало је у лову даље, ко у непријатељску земљу. У часу опасности обузима га чежња за зачићајем и породицом. По-власи се и бежи, али касно. Удари несреће толиком се брзином нижу да његова жена (црна краљица) нема времена да припреми и обезбеди повратак свога супруга. Немилосрдно гоњен од непријатеља храбри трапер пада пред своју жену и умире страшно смрћу.

Занимљиво је да црни има све фигуре, а ипак не може да изборне форсирани мат у 12 потеза.

Решење завршне из прошлог броја: бели — Kf8, Sb7, Pb6; црни — Kg1, Sb3, Sd5, Pc4. Бели на потезу remizira. Решење: 1.

Стејан Митров Љубиша: Краја и прекраћа звона, издање „Мала библиотека“, Београд 1949, штампано кирилицом, стр. 271, цена 56 динара.

Отеди из књижевности II коло, издање „Просвета“, Београд 1949, штампано кирилицом, цена 37 динара.

Мишо Павићевић: Борба за очување и јачање Светске синдикалне федерације, издање „Рад“, Београд 1949, кирилицом и латиницом, стр. 42, цена 6 динара.

Ослободилачка борба кинеског народа, издање „Рад“, Београд 1949, кирилицом и латиницом, стр. 81, цена 9 динара.

Нове књиге

Ерих Кош: Три хронике, издање „Просвета“, Београд 1949, штампано кирилицом, стр. 271, цена 56 динара.

Отеди из књижевности II коло, издање „Просвета“, Београд 1949, штампано кирилицом, цена 37 динара.

Мишо Павићевић: Борба за очување и јачање Светске синдикалне федерације, издање „Рад“, Београд 1949, кирилицом и латиницом, стр. 42, цена 6 динара.

Ослободилачка борба кинеског народа, издање „Рад“, Београд 1949, кирилицом и латиницом, стр. 81, цена 9 динара.

Стејан Митров Љубиша: Краја и прекраћа звона, издање „Мала библиотека“, Београд 1949, штампано кирилицом, стр. 271, цена 56 динара.

Теодор Драјзер: Титан, издање „Просвета“, Београд 1949, кирилицом, стр. 616, цена 115 динара.

Ромен Ролан: Шер и Лиса, издање „Мала библиотека“, „Просвета“, Београд 1949, кирилицом, стр. 81, цена 10 динара.